

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. S.20.0019.N

S.M.,

eiser,

vertegenwoordigd door mr. Willy van Eeckhoutte, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 9051 Gent, Drie Koningenstraat 3, waar de eiser woonplaats kiest,

tegen

HUBISCO nv, met zetel te 8647 Lo-Reninge, Gravestraat 5, ingeschreven bij de KBO onder het nummer 0450.414.550,

verweerster,

vertegenwoordigd door mr. Johan Verbist, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 2000 Antwerpen, Amerikalei 187/302, waar de verweerster woonplaats kiest.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het arbeidshof te Gent, afdeling Brugge, van 20 november 2019.

Advocaat-generaal Henri Vanderlinden heeft op 22 november 2021 een schriftelijke conclusie neergelegd.

Raadsheer Antoine Lievens heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Henri Vanderlinden heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDEL

De eiser voert in zijn verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, een middel aan.

III. BESLISSING VAN HET HOF***Beoordeling******Eerste onderdeel***

1. Krachtens artikel 162, eerste lid, 1°, Sociaal Strafwetboek wordt met een sanctie van niveau 2 bestraft de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die het loon van de werknemer niet heeft uitbetaald of het niet heeft uitbetaald op de datum dat het loon invorderbaar is.
2. Uit de structuur en bewoordingen van de bepalingen van het Sociaal Strafwetboek, samen gelezen met de wetsgeschiedenis, blijkt dat deze bepaling wel van toepassing is op wat als loon verschuldigd is wegens de uitvoering of de schorsing van de dienstbetrekking, maar niet op vergoedingen die verschuldigd zijn omdat de dienstbetrekking een einde neemt.
3. In zoverre het onderdeel ervan uitgaat dat de opzeggingsvergoeding verschuldigd krachtens artikel 39, § 1, Arbeidsovereenkomstenwet en de artikelen 11/5 en 11/11 van de Wet van 5 september 2001 tot verbetering van de werkgelegenheidsgraad van de werknemers en de schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ont-

slag in toepassing van de artikelen 1, tweede lid, en 9 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 109 betreffende de motivering van het ontslag, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 9 maart 2014 (hierna: CAO nr. 109), loon zijn in de zin van artikel 162, eerste lid, 1°, van het Sociaal Strafwetboek, faalt het naar recht.

4. Krachtens artikel 189, eerste lid, Sociaal Strafwetboek, wordt bestraft met een sanctie van niveau 1 de werkgever die, in strijd met de CAO-wet, een inbreuk pleegt op een algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst die niet reeds door een ander artikel van dit Wetboek wordt gesanctioneerd.

5. Krachtens artikel 1, tweede lid, CAO nr. 109 voert deze collectieve arbeidsovereenkomst het recht in voor de werknemer op een schadevergoeding indien zijn ontslag kennelijk onredelijk is.

Krachtens artikel 8 CAO nr. 109 is het kennelijk onredelijk ontslag een ontslag van een werknemer die is aangeworven voor onbepaalde tijd, dat gebaseerd is op redenen die geen verband houden met de geschiktheid of het gedrag van de werknemer of die niet berusten op de noodwendigheden inzake de werking van de onderneming, de instelling of de dienst en waartoe nooit beslist zou zijn door een normale en redelijke werkgever.

Krachtens artikel 9, § 1, CAO nr. 109 is de werkgever in geval van een kennelijk onredelijk ontslag een schadevergoeding aan de werknemer verschuldigd. Krachtens artikel 9, § 2, CAO nr. 109 stemt die schadevergoeding overeen met minimaal 3 weken loon en maximaal 17 weken loon.

6. Uit de bepalingen van CAO nr. 109 volgt dat die CAO als dusdanig geen verbod van kennelijk onredelijk ontslag inhoudt en dat de werkgever zich niet eerder schuldig maakt aan het niet of niet volledig betalen van de in de CAO nr. 109 bedoelde schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag dan nadat de rechter op vordering van de ontslagen werknemer heeft geoordeeld dat het ontslag kennelijk onredelijk is en aan de werknemer op die grond een gepaste schadevergoeding heeft toegekend die overeenstemt met minimaal 3 en maximaal 17 weken loon.

7. De werknemer die aanvoert dat hij kennelijk onredelijk werd ontslagen en op die grond de toekenning van een schadevergoeding in het kader van artikel 9, § 2, CAO nr. 109 vordert, stelt bijgevolg geen vordering in wegens inbreuk op CAO nr.

109, maar vraagt slechts toepassing te maken van die collectieve arbeidsovereenkomst, zodat de betreffende vordering niet gegrond is op het voormelde artikel 189 Sociaal Strafwetboek.

8. Uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de eiser aanvoerde dat zijn ontslag kennelijk onredelijk is en op die grond toekenning van de schadevergoeding zoals bepaald in artikel 9 CAO nr. 109 vorderde.

In zoverre het onderdeel de schending aanvoert van artikel 189, eerste lid, Sociaal Strafwetboek, kan het niet worden aangenomen.

9. Voor het overige zijn de aangevoerde wetsschendingen en de aangevoerde miskennis van het algemene rechtsbeginsel inzake de taak van de rechter volledig afgeleid uit voormelde vergeefs aangevoerde grieven en mitsdien niet ontvankelijk.

(...)

Dictum

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep.

Veroordeelt de eiser tot de kosten.

Bepaalt de kosten voor de eiser op 768,28 euro en op de som van 20 euro ten gunste van het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, derde kamer, samengesteld uit eerste voorzitter Beatrijs Deconinck, als voorzitter, sectievoorzitter Koen Mestdagh, en de raadsheren Antoine Lievens, Bart Wylleman en Ilse Couwenberg, en in openbare rechtszitting van 20 december 2021 uitgesproken door eerste voorzitter Beatrijs Deconinck, in aanwezigheid van advocaat-generaal Henri Vanderlinden, met bijstand van griffier Mike Van Beneden.

M. Van Beneden

I. Couwenberg

B. Wylleman

A. Lievens

K. Mestdagh

B. Deconinck

29191/W/04

VOORZIENING IN CASSATIE

Aan het Hof van Cassatie van België

geeft te kennen:

de heer S.M.,

eiser tot cassatie,

vertegenwoordigd door de ondergetekende, Willy van Eeckhoutte, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 9051 Gent, aan de Drie Koningenstraat 3, waar keuze van woonplaats wordt gedaan,

wat volgt.

De eiser, voornoemd, verklaart hierbij zich in cassatie te voorzien tegen het hieronder nader omschreven arrest en cassatieberoep aan te tekenen tegen de hieronder nader aangewezen partij.

**BESTREDEN UITSPRAAK EN PARTIJ WAARTEGEN
CASSATIEBEROEP WORDT AANGETEKEND**

Dit cassatieberoep is gericht tegen het arrest dat op 20 november 2019 door de derde kamer van het arbeidshof Gent, afdeling Brugge, op tegenspraak werd gewezen in de zaak, ingeschreven op de algemene rol onder het nummer 2018/AR/200, van de eiser, als geïntimeerde, tegen:

de naamloze vennootschap HUBISCO, met zetel te 8647 Lo-Reninge, aan de Gravestraat 5, en met ondernemingsnummer 0450.414.550, die in de

akte waarmee het voornoemde arrest op haar verzoek aan de eiser tot cassatie werd betekend door het ambt van gerechtsdeurwaarder Mia Vanthournout, keuze van woonplaats heeft gedaan op het kantoor van haar raadsman Carmen Matthijs, gevestigd te 8560 Gullegem, aan de Oude Ieperstraat 4,

toen appellante, thans verweerster in cassatie,

en tegen die verwerende partij.

Deze voorziening in cassatie is gesteund op het volgende middel en de volgende conclusie.

FEITEN EN RETROACTA VAN DE PROCEDURE

1. De eiser trad op 16 augustus 2007 als financieel directeur in dienst van de verweerster. Tussen de partijen werd op 22 juni 2007 een geschreven arbeidsovereenkomst voor bedienden voor onbepaalde tijd gesloten.

Bij aangetekende brief van 26 april 2016 maakte de verweerster met onmiddellijke ingang een einde aan de arbeidsovereenkomst met de eiser. De betaling van een opzeggingsvergoeding werd in het vooruitzicht gesteld.

Bij aangetekende brief van 23 juni 2016 vroeg de eiser aan de verweerster naar de motivering van zijn ontslag, met het verzoek de concrete redenen die geleid hebben tot zijn ontslag, schriftelijk over te maken.

Bij brief van 2 juli 2016 deelde de verweerster de ontslagredenen mee. Zij werden in deze brief samengevat als volgt:

“Het bedrijf heeft bepaalde verwachtingen rond de rol van een financieel directeur, die wij helaas niet ingevuld zien. Zelfs na herhaaldelijke bijsturingen, werden geen veranderingen vastgesteld. Daar hebben we het vooral over te laat komen, gebrek aan leiding geven, gebrek aan samenwerking, zoals hieronder beschreven. (...)”

Bij aangetekende brief van 29 december 2016 hebben de toenmalige raadsleden van de eiser de verweerster in gebreke gesteld om over te gaan tot betaling van een bedrag van € 56.013,45, samengesteld uit een achterstallige opzeggingsvergoeding, een vergoeding outplacementbegeleiding, achterstallig loon en een schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag. In deze brief werd ook vermeld dat het gaat om een ingebrekestelling die de verjaring stuit.

2. Bij gebreke van minnelijke regeling ging de eiser op 27 december 2017 over tot *dagvaarding* van de verweerster voor de arbeidsrechtbank Gent, afdeling Ieper. De vordering van de eiser strekte ertoe de verweerster te horen veroordelen tot betaling, ten provisonelen titel, van

- een bedrag van € 2.586,17 als achterstallige opzeggingsvergoeding;
- een bedrag van € 55,22 als achterstallig vakantiegeld einde dienstbetrekking;
- een bedrag van € 9.485,87 als schadevergoeding wegens miskennis outplacement;
- een bedrag van € 3.489,60 als achterstallig loon;
- een bedrag van € 40.396,59 als schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag;
- voormelde bedragen te vermeerderen met de wettelijke en gerechtelijke interesten vanaf de datum van het ontslag (26 april 2016) tot de datum van volledige betaling.

Bij conclusie neergelegd ter griffie van de arbeidsrechtbank op 8 mei 2018 verminderde de eiser zijn vordering tot betaling van een schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag tot een bedrag van € 40.314,99. Hij vroeg tevens te horen zeggen voor recht dat zijn vordering niet verjaard is.

Bij syntheseconclusie neergelegd ter griffie van de arbeidsrechtbank op 8 juni 2018 vorderde de verweerster de vordering van de eiser te horen afwijzen als onontvankelijk wegens verjaring, minstens als ongegrond. In ondergeschikte orde vorderde de verweerster de vorderingen te horen reduceren en te horen bevelen dat het vonnis niet uitvoerbaar is bij voorraad. De verweerster vroeg tevens in ondergeschikte orde haar toe te laten tot het getuigenbewijs.

De arbeidsrechtbank Gent, afdeling Ieper, verklaarde bij *vonnis* van 12 oktober 2018 de vordering van de eiser ontvankelijk en reeds gedeeltelijk gegrond. De verweerster werd veroordeeld tot betaling aan de eiser van

- een bedrag van € 2.586,17 euro als achterstallige ontslagvergoeding,
- een bedrag van € 55,22 als achterstallig vakantiegeld einde dienstbetrekking,
- een provisioneel bedrag van € 1 als achterstallige eindejaarspremie en vakantiegeld,
- een bedrag van € 9.485,87 als vergoeding wegens miskennis outplacement.

De verweerster werd tevens veroordeeld tot betaling van de wettelijke interesten op de looncomponenten vanaf de datum waarop zij verschuldigd zijn en tot betaling van de gerechtelijke interesten op alle bedragen vanaf 27 december 2017 tot de datum van volledige betaling. De heropening van de debatten werd ambtshalve bevolen om de eiser toe te laten zijn vordering tot betaling van de achterstallige eindejaarspremie en het vakantiegeld voor de bewezen periode vanaf 1 januari 2014 correct te becijferen, en de zaak werd daarvoor naar de bijzondere rol verzonden. De verweerster werd toegelaten tot getuigenbewijs van de door haar bij brief van 2 juli 2016 aangehaalde redenen voor het ontslag van de eiser en van het feit dat die redenen de aanleiding waren tot het ontslag. De eiser werd toegelaten tot het tegenbewijs van de voormelde feiten. De beslissing over de kosten van het geding werd aangehouden.

Bij verzoekschrift neergelegd ter griffie op 20 december 2018 stelde de verweerster tegen het voormelde vonnis *hoger beroep* in bij het arbeidshof Gent, afdeling Brugge. Dat hoger beroep strekte ertoe het eerste vonnis te horen vernietigen en, opnieuw recht sprekende, de oorspronkelijke hoofdvordering van de eiser te horen afwijzen als onontvankelijk, minstens als ongegrond. In ondergeschikte orde vorderde de verweerster de vorderingen te verminderen. Tevens in ondergeschikte orde vroeg de verweerster haar toe te laten tot het bewijs door getuigen.

De verweerster handhaafde deze vorderingen bij syntheseconclusie neergelegd ter griffie op 23 mei 2019.

Bij conclusie neergelegd ter griffie op 18 februari 2019 vorderde de eiser het hoger beroep van de verweerster te horen afwijzen als ongegrond. Bij diezelfde conclusie stelde de eiser *incidenteel beroep* in. Hij vorderde zijn incidenteel beroep ontvankelijk en gegrond te horen verklaren, het eerste vonnis integraal te horen bevestigen en de verweerster bovendien te horen veroordelen tot betaling van

- een bedrag van € 3.489,60 als achterstallig loon op grond van de Loonbeschermingswet en artikel 162 van het Sociaal Strafwetboek;
- een bedrag van € 40.314,99 als schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag op grond van de CAO nr. 109 betreffende de motivering van het ontslag;
- deze bedragen te vermeerderen met de wettelijke en gerechtelijke interesten vanaf de datum van het ontslag, zijnde 26 april 2016, tot de datum van volledige betaling.

Bij syntheseconclusie neergelegd ter griffie op 24 juni 2019 handhaafde de eiser zijn vorderingen. Hij vorderde daarenboven de veroordeling van de verweerster tot betaling van een bedrag van € 3.704,97 als achterstallig vakantiegeld en eindejaarspremie op de kostenvergoedingen voor de periode van 2007 tot en met 2016.

De derde kamer van het arbeidshof Gent, afdeling Brugge, verklaart bij *arrest* van 20 november 2019 het hoger beroep van de verweerster en het incidenteel beroep van de eiser ontvankelijk. Het arbeidshof verklaart het hoger beroep van de verweerster gegrond en wijst het incidenteel beroep van de eiser af als ongegrond. Het hervormt het vonnis van de arbeidsrechtbank Gent, afdeling Ieper, van 12 oktober 2018 in alle beschikkingen. Opnieuw wijzende, stelt het arbeids-

hof vast dat de door de eiser ten aanzien van de verweerster ingestelde vorderingen verjaard zijn. Het arbeidshof legt de kosten van het geding ten laste van de eiser.

Tegen dat arrest voert de eiser het volgende middel tot cassatie aan.

MIDDELEN

Eerste en enige middel

MIDDEL

Geschonden wettelijke bepalingen

- de artikelen 5, 774 en 1138, 3° van het Gerechtelijk Wetboek
- het algemeen rechtsbeginsel krachtens welk de rechter gehouden is om, mits hij het recht van verdediging eerbiedigt, ambtshalve de rechtsregels en rechtsmiddelen op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die door de partijen in het bijzonder worden aangevoerd tot staving van hun eisen, zonder het voorwerp of de oorzaak van de vordering te wijzigen, zoals o.m. neergelegd in artikel 774 van het Gerechtelijk Wetboek
- het algemeen rechtsbeginsel van de autonomie van de procespartijen (ook beschikkingsbeginsel genoemd), zoals neergelegd o.m. in artikel 1138, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek
- de artikelen 162, eerste lid, 1° en 189, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek
- artikel 2, inzonderheid eerste lid, van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers
- de artikelen 3, 4, 26, en, voor zoveel als nodig, 28 van de wet van 17 april 1878 houdende de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering
- de artikelen 1382, 1383 en 2262*bis*, § 1, tweede en derde lid, van het Burgerlijk Wetboek
- de artikelen 15, inzonderheid eerste lid, en 39, § 1 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten
- de artikelen 1, tweede lid en 9, inzonderheid § 1 en § 2, van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 109 van 12 februari 2014, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de motivering van het ontslag, algemeen bindend verklaard bij koninklijk besluit van 9 maart 2014
- de artikelen 11/5, inzonderheid § 1, 11/7 en 11/11 van de wet van 5 september 2001 tot de verbetering van de werkgelegenheidsgraad van de werknemers

- voor zoveel als nodig, artikel 1 van het koninklijk besluit van 9 maart 2014 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 109 van 12 februari 2014, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de motivering van het ontslag

Aangevochten beslissing

In de bestreden beslissing verklaart het arbeidshof het hoger beroep van de verweerster gegrond (p. 20, derde laatste alinea, van het bestreden arrest). Het arbeidshof hervormt het vonnis van de kamer I 2 van de arbeidsrechtbank Gent, afdeling Ieper, van 12 oktober 2018 in alle beschikkingen (p. 20, laatste alinea, van het bestreden arrest). Het arbeidshof stelt vast dat de door de eiser ten aanzien van de verweerster ingestelde vorderingen verjaard zijn (p. 21, eerste alinea, van het bestreden arrest). Het neemt die beslissingen op grond van alle vaststellingen en motieven waarop zij steunen en die hier beschouwd worden integraal te zijn hernomen en in het bijzonder de volgende:

“5.2. De gegrondheid van het hoofdberoep

5.2.1. De verjaring van de vorderingen gesteund op de overeenkomst

5.2.1.1. De eerste betwisting betreft de verjaring van de vorderingen in zoverre zij gesteund worden op een contractuele basis, nl. op de arbeidsovereenkomst.

Overeenkomstig artikel 15 arbeidsovereenkomstenwet verjaren de rechtsvorderingen die uit de arbeidsovereenkomst ontstaan één jaar na het einde van deze overeenkomst of vijf jaar na het feit waaruit deze vordering is ontstaan, zonder dat deze termijn één jaar na het eindigen van deze overeenkomst mag overschrijden.

De [eiser] betwist niet dat zijn vorderingen uit de arbeidsovereenkomst zijn ontstaan, noch dat het voormelde artikel 15 van de arbeidsovereenkomstenwet bijgevolg van toepassing is.

Aangezien de vorderingen pas werden ingesteld bij dagvaarding van 27 december 2017, terwijl het einde van de arbeidsovereenkomst dateert van 26 april 2016, is het duidelijk dat de eenjarige verjaringstermijn bepaald in het voormelde artikel 15 ter zake overschreden is. Ook dit wordt niet betwist.

[...]

De vorderingen van de [eiser], die werden ingesteld meer dan één jaar na het einde van de arbeidsovereenkomst, zijn verjaard in zoverre zij op de overeenkomst gesteund werden.

5.2.2. De vorderingen op basis van een misdrijf

5.2.2.1. *De [eiser] steunt de vordering tot betaling van achterstallig loon op een schending van artikel 162 van het Sociaal Strafwetboek en op de loonbeschermingswet.*

De berekening van het achterstallig loon is volgens de [eiser] gebaseerd op het feit dat de onkostenvergoedingen als verdoken loon te beschouwen zijn en er bijgevolg jarenlang onvoldoende eindejaarspremie en vakantiegeld werd betaald.

Hij vordert enerzijds de betaling van achterstallig loon voor een bedrag van € 3.489,60 en anderzijds van achterstallig verlofgeld en eindejaarspremie voor een bedrag van € 3.704,97 over de periode 2007-2016.

De [verweerster] betwist het oordeel van de eerste rechter dat de vordering niet verjaard is in zoverre deze is gesteund op een misdrijf.

5.2.2.2. *Artikel 162 van het Sociaal Strafwetboek en artikel 42 van de loonbeschermingswet, zoals van toepassing tot 1 juli 2011, stellen het niet betalen van het loon en het vakantiegeld strafbaar. Ook de eindejaarspremie is te beschouwen als loon in de zin van het (oud) artikel 42 van de loonbeschermingswet [...].*

De burgerlijke vordering uit een misdrijf verjaart volgens de regels van het Burgerlijk Wetboek of van de bijzondere wetten die van toepassing zijn op de rechtsvordering tot vergoeding van de schade, zonder dat zij kan verjaren vóór de strafvordering (art. 26 Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, zoals gewijzigd bij wet van 10 juni 1998).

Dit betekent in het kader van het arbeidsovereenkomstenrecht dat de burgerlijke vordering voortvloeiend uit een misdrijf verjaart overeenkomstig de regels van artikel 2262bis, § 1, tweede lid van het Burgerlijk Wetboek (ingevoegd bij wet van 10 juni 1998), d.i. na 5 jaar, zonder te kunnen verjaren vóór de strafvordering [...].

Het aanvangstijdstip verschilt naargelang de vordering betrekking heeft op een ogenblikkelijk (of aflopend) misdrijf of een voortdurend misdrijf.

Het ter zake ingeroepen misdrijf, nl. het niet betalen van het loon, eindejaarspremies en vakantiegeld, betreft een ogenblikkelijk of aflopend misdrijf [...]. De verjaringstermijn vangt dus in beginsel aan op het ogenblik van het misdrijf.

In zoverre er sprake is van verschillende strafbare feiten en de voorwaarden vervuld zijn om te spreken van een voortgezet (of collectief) misdrijf, vangt de verjaringstermijn niettemin pas aan op het ogenblik van het laatste strafbare feit [...].

5.2.2.3. *De [verweerster] betwist vooreerst dat de vordering kan worden gesteund op een misdrijf, omdat de [eiser] “achterstallig loon vorderde en*

geen schadevergoeding die overeenstemde met het gemiste nettoloon". (cf. syntheseconclusie voor de [verweerster], blz. 10 onderaan).

Het verweer dat inhoudt dat enkel een herstel van schade bij equivalent kan worden gevorderd, kan echter niet worden bijgetreden.

Het is immers ook mogelijk om de betaling van loon, eindejaarspremies of vakantiegeld te vorderen op grond van een misdrijf bij wijze van herstel van de geleden schade in natura [...].

5.2.2.4. *Een andere vraag is evenwel of de feiten die aan de vordering ten grondslag liggen onder de toepassing van de strafwet vallen.*

Opdat er sprake kan zijn van een burgerlijke vordering op grond van een misdrijf, moet een misdrijf voorhanden zijn [...].

Het arbeidshof stelt vast dat de [verweerster] betwist dat de kostenvergoedingen waarvan sprake verdoken loon uitmaken, en dat zij bijgevolg evenzeer betwist dat zij een misdrijf zou hebben begaan bestaande uit het niet betalen van loon of van eindejaarspremies/vakantiegeld op verdoken loon.

Bijgevolg dienen voor de beoordeling van de vraag of de vordering op een misdrijf kan worden gesteund, de bestanddelen van het misdrijf te worden nagegaan [...].

5.2.2.4.a) *Een kostenvergoeding kan in beginsel niet tot het loon worden gerekend, aangezien zij een uitgave vergoedt en geen tegenprestatie vormt van arbeid [...].*

De vergoeding van kosten die veroorzaakt zijn door de arbeidsomstandigheden en ten laste van de werkgever vallen, kan niet beschouwd worden als loon [...].

5.2.2.4.b) De eiser] verklaart dat hem maandelijks een forfaitaire kostenvergoeding werd betaald van € 200, die na verloop van tijd werd verhoogd tot € 250, en dat vanaf 1 april 2015 daarenboven een forfaitaire vergoeding voor internetkosten van € 20 per maand werd toegekend (cf. stuk 10 dossier [van de eiser]).

Hij stelt dat deze vergoedingen in realiteit geen kosten dekten, omdat de facturen van de kosten van internet werden betaald door de [verweerder] en omdat ook de kostennota's voor carwash en maaltijden bovenop deze kostenvergoedingen zijn betaald. Voor wat de kosten van carwash betreft, merkt hij op dat deze volgens de afspraken gemaakt in de arbeidsovereenkomst zouden gedekt worden door de forfaitaire kostenvergoeding (cf. stuk 1 dossier [van de verweerder]).

De [verweerder] betwist dat de kostenvergoedingen verdoken loon uitmaakten en stelt dat dit ook niet werd aangetoond. Ten aanzien van de forfaitaire vergoeding van € 20 voor internetkosten merkt zij bovendien op dat deze bij vergissing van de loonadministratie werd doorbetaald op het ogenblik dat zij de internetfacturen rechtstreeks ten laste nam.

5.2.2.4.c) Het arbeidshof stelt vast dat in de initiële arbeidsovereenkomst van 22 juni 2007 werd overeengekomen dat naast de maandelijkse bezoldiging een forfaitaire vergoeding werd betaald van € 125 die alle volgende kosten dekt: "gebruik eigen kantoor thuis, gebruik privé telefoon en/of fax, vakliteratuur, carwash,"

De [eiser] heeft ter staving van de betaling van de kostenvergoedingen de loondocumenten voorgelegd met betrekking tot de jaren 2014, 2015 en 2016 (cf. stukken 10 en 12, dossier [van de eiser]).

Hieruit blijkt dat er

- in 2014: maandelijks een bedrag van € 200 werd gestort als "terugbetaling onkosten" en dat er daarnaast in de maanden januari 2014, juni 2014, september 2014 en december 2014, als "terugbetaling onkosten"

vier bedragen werden toegekend die variëren van € 47,30 tot € 165,70 en op jaarbasis een totale som opleveren van € 340,46;

- in 2015: maandelijks aanvankelijk een bedrag van € 200 per maand en vanaf april 2015 van € 250 per maand werd gestort als “maandbedrag forfait. terugbet. Kosten” en dat daarnaast twee bedragen van respectievelijk € 88,90 en € 90 zijn betaald als “kosten maaltijden”. Vanaf april werd maandelijks een bedrag van € 20 toegekend als “kosten internet”;*
- in 2016: maandelijks een forfaitaire kostenvergoeding van € 250 werd betaald, samen met de vergoeding van € 20 voor de kosten van het internet.*

Ten slotte staft de [eiser] aan de hand van stukken dat hij in februari 2012 kosten voor carwash heeft betaald voor een bedrag van € 84 en dat deze som hem werd terugbetaald door de [verweerster] (cf. stukken 13 dossier [van de eiser]).

5.2.2.4.d) *Aan de hand van het geheel van de voormelde gegevens, stelt het arbeidshof vast dat er bovenop de forfaitaire maandelijksse kostenvergoeding van € 200 of € 250 euro per maand een aantal variabele kosten zijn terugbetaald, zoals carwash of kosten voor een maaltijd.*

Dit belet echter niet dat de maandelijksse forfaitaire kostenvergoeding volgens de afspraken gemaakt in de initiële arbeidsovereenkomst betrekking had op posten waarvan niet werd aangetoond noch beweerd dat zij ook op basis van kostennota's – en bijgevolg een tweede maal – zouden zijn vergoed.

Dit geldt met name voor de kosten betreffende het gebruik van een eigen kantoor thuis, voor het gebruik van een privé telefoon en/of fax, voor vakliteratuur,

Op deze kosten gaat de [eiser] niet in, terwijl zij volgens de afspraken gemaakt in de arbeidsovereenkomst kaderden in de uitvoering van zijn functie als financieel manager.

De stelling dat de forfaitaire kostenvergoeding van € 200 of € 250 per maand geen werkelijke uitgaven kon dekken en enkel als een tegenprestatie voor arbeid kan worden beschouwd, kan in het licht van deze afspraken dan ook niet worden bijgetreden.

Het feit dat er bij de berekening van het basisjaarloon voor de opzeggingsvergoeding door het sociaal secretariaat een eenmalige forfaitaire vergoeding van € 250 in aanmerking is genomen, is geen argument om de stelling van de [eiser] niettemin te volgen. In april 2016 blijkt er immers een extra vergoeding te zijn betaald voor een bedrag van in totaal € 343,13 – waarin de eenmalige betaling van € 250 kan vervat zijn – (cf. stuk 10 dossier [van de eiser]), doch op basis van deze extra vergoeding werd er door de [eiser] geen vordering gesteld.

5.2.2.4.e) *Daarnaast wordt op zich niet betwist dat de [eiser] maandelijks gedurende ongeveer een jaar (nl. vanaf april 2015 tot april 2016) een kostenvergoeding ontving van € 20 voor het internet, terwijl de desbetreffende factuur rechtstreeks door de [verweerster] werd betaald.*

Ook dit gegeven volstaat echter niet om te besluiten tot een verdoken loon.

De feitelijke stelling van de [verweerster] dat deze betaling louter op een vergissing van de loonadministratie berust, die naliet om de betaling van de vergoeding van € 20 te schrappen vanaf het moment dat de facturen rechtstreeks werden betaald, wordt door de [eiser] immers niet betwist.

Het betreft bijgevolg een onverschuldigde betaling en geen verdoken tegenprestatie voor arbeid.

Het feit dat de [verweester] geen stappen heeft ondernomen om de onverschuldigde betaling terug te vorderen, is in deze omstandigheden geen voldoende reden om anders te oordelen.

5.2.2.5. *Op grond van de voormelde vaststellingen besluit het arbeidshof dat de [eiser] niet aantoont dat de ingeroepen feiten betreffende de betaling van de kostenvergoedingen onder de strafwet vallen.*

Het blijkt immers niet dat er sprake is van een verdoken loon, waarop er ten onrechte geen eindejaarspremies of vakantiegeld zou zijn betaald, noch dat er sprake is van een misdrijf in de zin van artikel 162 van het Sociaal Strafwetboek of (oud) artikel 42 van de loonbeschermingswet.

Bijgevolg kunnen de vorderingen door de [eiser] niet worden gesteld op basis van een misdrijf.

5.2.3. Besluit

Het arbeidshof besluit op grond van de voormelde motieven dat de vorderingen van de [eiser] verjaard zijn en dat hierop bijgevolg niet kan worden ingegaan.

Het hoger beroep van de [verweester] is dan ook gegrond te verklaren.

Het incidenteel beroep is om dezelfde reden af te wijzen als ongegrond.

Het bestreden vonnis van de eerste rechter is in overeenstemmende zin te hervormen.”

(p. 10, punt 5.2 t.e.m. p. 20, punt 5.2.3, vierde alinea, van het bestreden arrest).

Griev

- Artikel 5 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat rechtsweigering bestaat wanneer de rechter weigert recht te spreken onder enig voorwendsel, zelfs van het stilzwijgen, de duisterheid of de onvolledigheid van de wet.

Krachtens artikel 774, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek moet de rechter de heropening van de debatten bevelen alvorens de vordering geheel of gedeeltelijk af te wijzen op grond van een exceptie die de partijen voor hem niet hadden ingeroepen.

Op grond van artikel 1138, 3°, van het Gerechtelijk Wetboek is het de rechter verboden na te laten uitspraak te doen over één van de punten van de vordering.

Krachtens die artikelen 5, 774 en 1138, 3°, van het Gerechtelijk Wetboek en een algemeen rechtsbeginsel

- is de rechter gehouden het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop toepasselijke rechts-regels,
- moet hij de juridische aard van de door de partijen aangevoerde feiten en handelingen onderzoeken, en mag hij, ongeacht de juridische omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven, de door hen aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen op voorwaarde dat hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen bij conclusie het bestaan hebben uitgesloten, dat hij enkel steunt op elementen die hem regelmatig zijn voorgelegd, dat hij het voorwerp van de vordering niet wijzigt en dat hij daarbij het recht van verdediging van de partijen niet miskent, en
- heeft hij, mits hij het recht van verdediging eerbiedigt, de plicht ambtshalve de rechts-regels en rechtsmiddelen op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die door de partijen in het bijzonder worden aangevoerd tot staving van hun eisen of die impliciet besloten liggen in het debat tussen partijen of de door hem genomen beslissingen.

Het beschikkingsbeginsel, zoals o.m. neergelegd in artikel 1138, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek, stelt de rechter niet vrij van de voornoemde verplichtingen.

Het enkele feit dat de partijen de toepassing van een bepaalde wetsbepaling niet hebben opgeworpen, betekent niet dat zij die mogelijkheid bij conclusie hebben uitgesloten.

- Artikel 189, met als opschrift "*Inbreuken op algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten*", van het Sociaal Strafwetboek bepaalt in zijn eerste lid dat de werkgever die, in strijd met de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve

arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, een inbreuk pleegt op een algemeen-bindendverklaarde collectieve arbeidsovereenkomst die niet reeds door een ander artikel van dit wetboek wordt gesanctioneerd, wordt bestraft met een sanctie van niveau 1. Dat artikel 189 bestraft aldus de werkgever die een inbreuk pleegt op een algemeen-bindendverklaarde collectieve arbeidsovereenkomst.

Artikel 162, met als opschrift "*Uitbetaling van het werknemersloon*", van het Sociaal Strafwetboek bepaalt in zijn eerste lid, 1° dat de werkgever (zijn aangestelde of lasthebber) die het loon van de werknemer niet heeft uitbetaald of het niet heeft uitbetaald op de datum dat het loon invorderbaar is, wordt bestraft met een sanctie van niveau 2. Op grond van dat artikel 162 is de niet-betaling door de werkgever van het aan de werknemer verschuldigde loon aldus strafbaar.

- Op grond van de artikelen 1, tweede lid, en 9 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 109 van 12 februari 2014, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de motivering van het ontslag, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 9 maart 2014, hieronder afgekort als de CAO nr. 109, is de werkgever aan de werknemer een schadevergoeding verschuldigd in geval van een kennelijk onredelijk ontslag.

Op grond van artikel 39, § 1, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, hieronder afgekort als de Arbeidsovereenkomstenwet, is de werkgever die de arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd op onregelmatige wijze beëindigt, aan de werknemer een opzeggingsvergoeding verschuldigd gelijk aan het lopend loon en de voordelen verworven krachtens de overeenkomst overeenstemmende met de duur van de opzeggingstermijn of met het resterende gedeelte ervan. De werkgever die een te laag bedrag in aanmerking neemt als berekeningsbasis van de door hem verschuldigde opzeggingsvergoeding, is op grond van diezelfde bepaling een aanvullende opzeggingsvergoeding aan de werknemer verschuldigd.

Krachtens artikel 11/5, § 1, van de wet van 5 september 2001 tot de verbetering van de werkgelegenheidsgraad van de werknemers, hieronder afgekort als de Wet Verbetering Werkgelegenheidsgraad, heeft de werknemer, wanneer de arbeidsovereenkomst door de werkgever wordt beëindigd met een vergoeding die berekend wordt op het lopend loon dat overeenstemt hetzij met de duur van een opzeggingstermijn van minstens 30 weken, hetzij met het resterende gedeelte van die termijn, recht op een ontslagpakket bestaande uit

1° een outplacementbegeleiding van 60 uren ter waarde van één twaalfde van het jaarloon van het kalenderjaar die het ontslag voorafgaat, met een minimumwaarde van 1.800 euro en een maximumwaarde van 5.500 euro (waarbij ingeval de arbeidsregeling van de werknemer deeltijds is, deze minimum- en maximumvork gereduceerd wordt aan de hand van de tewerkstellingsbreuk en de outplacementbegeleiding wordt gewaardeerd op 4 weken loon);

2° een opzeggingsvergoeding die overeenstemt hetzij met de duur van een opzeggingsstermijn van minstens 30 weken, hetzij met het resterende gedeelte van die termijn,

waarop vier weken worden aangerekend voor de waarde van de outplacementbegeleiding.

Artikel 11/7 van de Wet Verbetering Werkgelegenheidsgraad bepaalt in zijn eerste paragraaf dat de werkgever, wanneer de arbeidsovereenkomst door hem wordt beëindigd met een vergoeding die overeenstemt hetzij met de duur van een opzeggingstermijn van minstens 30 weken, hetzij met het resterende gedeelte van die termijn, binnen een termijn van vijftien dagen nadat de arbeidsovereenkomst een einde heeft genomen, schriftelijk een geldig outplacementaanbod doet aan de werknemer. Krachtens de tweede paragraaf van dat artikel stelt de werknemer, indien de werkgever hem binnen de voormelde termijn van vijftien dagen geen outplacementbegeleiding aanbiedt, die werkgever binnen 39 weken na het verstrijken van die termijn schriftelijk in gebreke. Krachtens de derde paragraaf van dat artikel doet de werkgever binnen een termijn van vier weken na het tijdstip van de ingebrekestelling aan de werknemer schriftelijk een geldig outplacementaanbod. De vierde paragraaf van dat artikel bepaalt dat de werknemer over een termijn van vier weken, te rekenen vanaf het tijdstip van het aanbod door de werkgever, beschikt om al dan niet zijn schriftelijke instemming met dit aanbod te geven.

Krachtens artikel 11/11 van de Wet Verbetering Werkgelegenheidsgraad herwint de werknemer bedoeld bij artikel 11/5 het recht op een opzeggingsvergoeding die gelijk is aan het lopend loon dat overeenstemt hetzij met de duur van een opzeggingstermijn, hetzij met het resterende gedeelte van die termijn, verkregen overeenkomstig de bepalingen van de Arbeidsovereenkomstenwet en de artikelen 67 tot 69, als de werkgever hem geen enkele outplacementbegeleiding aanbiedt na de procedure bepaald bij artikel 11/7 te hebben gevolgd, hem een aanbod voorstelt dat niet in overeenstemming is met de vastgestelde voorwaarden en nadere regels, of, hoewel hij een outplacementbegeleiding heeft aangeboden overeenkomstig de vastgelegde voorwaarden en nadere regels, de voormelde begeleiding niet daadwerkelijk uitvoert.

Op grond van de voornoemde artikelen 11/5, 11/7 en 11/11 van de Wet Verbetering Werkgelegenheidsgraad herwint de werknemer het recht op de volledige opzeggingsvergoeding (d.i. zonder aanrekening van vier weken loon) als de werkgever hem geen enkele outplacementbegeleiding aanbiedt binnen de vastgelegde termijnen en ook niet nadat de werknemer hem schriftelijk in gebreke heeft gesteld. Op grond van die bepalingen is de werkgever die bij de betaling van de opzeggingsvergoeding aan de werknemer vier weken in mindering heeft gebracht voor de waarde van de outplacementbegeleiding en die de werknemer geen enkele outplacementbegeleiding heeft aangeboden, aan die werknemer een vergoeding verschuldigd gelijk aan het loon dat overeenstemt met die vier weken.

- De rechtsvordering tot herstel van de schade door een misdrijf veroorzaakt, burgerlijke vordering "ex delicto" genoemd, behoort luidens artikel 3 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering aan hen die de schade hebben geleden en is gesteund op de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek. Artikel 4 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de burgerlijke rechtsvordering tezelfdertijd en voor dezelfde rechters kan vervolgd worden als de strafvordering, of afzonderlijk voor de burgerlijke rechter.

Krachtens artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, verjaart de burgerlijke rechtsvordering volgend uit een misdrijf volgens de regels van het Burgerlijk Wetboek of van de bijzondere wetten die van toepassing zijn op de rechtsvordering tot vergoeding van schade, maar kan zij niet verjaren vóór de strafvordering.

Krachtens artikel 2262*bis*, § 1, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, verjaren alle rechtsvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid door verloop van vijf jaar vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade of van de verzwaring ervan en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon. Luidens het derde lid van de eerste paragraaf van datzelfde artikel verjaren die vorderingen in ieder geval door verloop van twintig jaar vanaf de dag volgend op die waarop het feit waardoor de schade is veroorzaakt, zich heeft voorgedaan.

Artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet, dat alleen betrekking heeft op contractuele vorderingen ontstaan uit de arbeidsovereenkomst, is geen bijzondere afwijkende wetsbepaling in de zin van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering.

Voormeld artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering is van toepassing op elke burgerlijke rechtsvordering die tot een veroordeling strekt en die steunt op feiten die het bestaan van een misdrijf doen blijken, zelfs wanneer die feiten eveneens een contractuele tekortkoming uitmaken en het voorwerp van de vordering in de uitvoering van de contractuele verbintenis bestaat.

- Uit de stukken waarop uw Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de eiser (in zijn syntheseconclusie in hoger beroep) voor het arbeidshof, naast de veroordeling van de verweester tot betaling van loon, eindejaarspremies en vakantiegeld, ook de veroordeling van de verweester vorderde tot betaling van
 - een (op grond van (artikel 9 van) de CAO nr. 109 verschuldigde) schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag (zie o.m. blz. 28, tweede alinea, van de syntheseconclusie in hoger beroep van de eiser),
 - een (op grond van artikel 39 van de Arbeidsovereenkomstenwet verschuldigde) (aanvullende) opzeggingsvergoeding (zie o.m. blz. 20, vierde alinea, van de syntheseconclusie in hoger beroep van de eiser),
 - en een (op grond van de artikelen (11/5, 11/7 en) 11/11 van de Wet Verbetering Werkgelegenheidsgraad verschuldigde) vergoeding wegens het niet-aanbieden van outplacement door de verweester (zie o.m. blz. 20, voorlaatste alinea, van de syntheseconclusie in hoger beroep van de eiser).

Na onder het punt “5.2.1. De verjaring van de vorderingen gesteund op de overeenkomst” geoordeeld te hebben dat de eiser niet betwist dat zijn vorderingen uit de arbeidsovereenkomst zijn ontstaan noch dat artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet bijgevolg van toepassing is (p. 11, eerste volledige alinea, van het bestreden arrest), dat het, aangezien de vorderingen pas werden ingesteld bij dagvaarding van 27 december 2017 terwijl het einde van de arbeidsovereenkomst “dateert” van 26 april 2016, duidelijk is dat de eenjarige verjaringstermijn bepaald in voormeld artikel 15 ter zake overschreden is (p. 11, tweede volledige alinea, van het bestreden arrest), en dat de vorderingen van de eiser, die werden ingesteld meer dan één jaar na het einde van de arbeidsovereenkomst, verjaard zijn in zoverre zij op de overeenkomst gesteund werden (p. 15, punt 5.2.1.5, derde alinea, van het bestreden arrest),

- stelt het arbeidshof onder het punt “5.2.2. De vorderingen op basis van een misdrijf” vast dat de eiser de vordering tot betaling van achterstallig loon steunt op een schending van artikel 162 van het Sociaal Strafwetboek en op de Loonbeschermingswet (p. 15, voorlaatste alinea, van het bestreden arrest), dat de berekening van het achterstallig loon volgens de eiser gebaseerd is op het feit dat de onkostenvergoedingen als verdoken loon te beschouwen zijn en er bijgevolg jarenlang onvoldoende eindejaarspremie en vakantiegeld werd betaald (p. 15, laatste alinea, van het bestreden arrest), en dat hij enerzijds de betaling vordert van achterstallig loon voor een bedrag van € 3.489,60 en anderzijds van achterstallig “verlofgeld” en eindejaarspremies voor een bedrag van € 3.704,97 over de periode 2007-2016 (p. 16, eerste alinea, van het bestreden arrest)
- en gaat het enkel wat betreft die vorderingen tot het verkrijgen van loon, eindejaarspremies en vakantiegeld na of een misdrijf (bestaande in het niet betalen van loon, eindejaarspremies en vakantiegeld (op de kostenvergoedingen als verdoken loon)) voorhanden is en dus of toepassing kan worden gemaakt van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering (betreffende de verjaring van een burgerlijke vordering voortvloeiende uit een misdrijf) (p. 16, punt 5.2.2.2 t.e.m. p. 19, derde laatste alinea, van het bestreden arrest)
- en besluit het dat de eiser niet aantoont dat de ingeroepen feiten *betreffende de betaling van de kostenvergoedingen* onder de strafwet vallen (p. 19, voorlaatste alinea, van het bestreden arrest), dat het immers *niet* blijkt dat er sprake is van een verdoken loon, waarop er *ten onrechte geen eindejaarspremies of vakantiegeld zou zijn betaald*, noch dat er sprake is van een misdrijf in de zin van artikel 162 van het Sociaal Strafwetboek of (oud) artikel 42 van de Loonbeschermingswet (p. 19, laatste alinea, van het bestreden arrest) en dat de vorderingen (tot het verkrijgen van loon, eindejaarspremies en vakantiegeld) door de eiser bijgevolg niet kunnen worden gesteld op basis van een misdrijf (p. 20, eerste alinea, van het bestreden arrest).

Wat betreft de vorderingen van de eiser tot veroordeling van de verweerster tot betaling van een schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, een (aanvullende) opzeggingsvergoeding en een vergoeding wegens het niet aanbieden van outplacement, onderzoekt het arbeidshof aldus niet de toepassing van de verjaring van een burgerlijke vordering uit een misdrijf bepaald in artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering.

1. Eerste onderdeel

1.1.1. Artikel 189, met als opschrift "*Inbreuken op algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten*", van het Sociaal Strafwetboek bepaalt in zijn eerste lid dat de werkgever die, in strijd met de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, een inbreuk pleegt op een algemeenbindendverklarde collectieve arbeidsovereenkomst *die niet reeds door een ander artikel van dit Wetboek wordt gesanctioneerd*, wordt *bestraft* met een sanctie van niveau 1. Aangezien de inbreuk op een algemeenbindendverklarde collectieve arbeidsovereenkomst door het voornoemde artikel 189 van het Sociaal Strafwetboek wordt bestraft met een sanctie, maakt die inbreuk een misdrijf uit. Die inbreuk op een algemeenbindendverklarde collectieve arbeidsovereenkomst maakt op grond van dat artikel 189 van het Sociaal Strafwetboek in elk geval een misdrijf uit wanneer zij (ook) wordt bestraft door een ander artikel van dat wetboek, waaronder artikel 162 betreffende het niet-betalen van loon.

Artikel 162, met als opschrift "*Uitbetaling van het werknemersloon*", van het Sociaal Strafwetboek bepaalt in zijn eerste lid, 1° dat de werkgever (zijn aangestelde of lasthebber) die het loon van de werknemer niet heeft uitbetaald of het niet heeft uitbetaald op de datum dat het loon invorderbaar is, wordt bestraft met een sanctie van niveau 2. Op grond van dat artikel 162 is de niet-betaling door de werkgever van het aan de werknemer verschuldigde loon aldus een misdrijf. Uit de tekst van de wet, de bedoeling van de wetgever en de wetsgeschiedenis volgt dat artikel 162, eerste lid, 1° van het Sociaal Strafwetboek de niet of niet volledige (of niet-tijdige) betaling van alle loonvoordelen die loon uitmaken in de zin van artikel 2, eerste lid, van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, hieronder afgekort als de Loonbeschermingswet, strafbaar stelt. Krachtens dat artikel 2, eerste lid, 1° en 3°, van de Loonbeschermingswet wordt onder loon in de zin van die wet verstaan: het loon in geld en de in geld waardeerbare voordelen waarop de werknemer ingevolge zijn dienstbetrekking recht heeft ten laste van de werkgever.

1.1.2. De op grond van de artikelen 1, tweede lid en 9 van de CAO nr. 109 door de werkgever aan de werknemer verschuldigde schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, maakt loon uit in de zin van het voornoemde artikel 2 van de Loonbeschermingswet, aangezien het geld is waarop de werknemer (op grond van die CAO nr. 109) recht heeft ten laste van de werkgever ingevolge (de kennelijk onredelijke beëindiging van) zijn dienstbetrekking.

Het niet of niet volledig betalen van een op grond van de artikelen 1, tweede lid, en 9 van de algemeenbindendverklarde CAO nr. 109 door de werkgever aan de werknemer (krachtens de arbeidsovereenkomst) verschuldigde schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, maakt een inbreuk uit op een algemeenbindendverklarde collectieve arbeidsovereenkomst en houdt in elk geval een niet of onvoldoende betaling van loon in

de zin van artikel 2 van de Loonbeschermingswet in, en is aldus, overeenkomstig de voornoemde artikelen 189, eerste lid, en 162, eerste lid, 1° van het Sociaal Strafwetboek, een misdrijf.

De op grond van artikel 39, § 1, van de Arbeidsovereenkomstenwet door de werkgever aan de werknemer verschuldigde opzeggingsvergoeding maakt loon uit in de zin van het voornoemde artikel 2 van de Loonbeschermingswet, aangezien het geld is waarop de werknemer (op grond van dat artikel 39 van de Arbeidsovereenkomstenwet) recht heeft ten laste van de werkgever ingevolge (de onregelmatige beëindiging van) zijn dienstbetrekking.

Het niet of niet volledig betalen van de op grond van artikel 39 van de Arbeidsovereenkomstenwet door de werkgever aan de werknemer (krachtens de arbeidsovereenkomst) verschuldigde opzeggings-vergoeding, houdt een niet of niet volledige betaling van loon in de zin van artikel 2 van de Loonbeschermingswet in, en is aldus, overeenkomstig artikel 162, eerste lid, 1° van het Sociaal Strafwetboek, een misdrijf.

De op grond van de artikelen 11/5, 11/7 en 11/11 van de Wet Verbetering Werkgelegenheidsgraad door de werkgever aan de werknemer verschuldigde vergoeding gelijk aan vier weken loon in geval van het niet aanbieden van outplacement door die werkgever, maakt loon uit in de zin van het voornoemde artikel 2 van de Loonbeschermingswet, aangezien het geld is waarop de werknemer (op grond van de voornoemde bepalingen van de Wet Verbetering Werkgelegenheidsgraad) recht heeft ten laste van de werkgever ingevolge (de beëindiging van) zijn dienstbetrekking (zonder outplacementaanbod).

Het niet of niet volledig betalen van de op grond van de artikelen 11/5, 11/7 en 11/11 van de Wet Verbetering Werkgelegenheidsgraad door de werkgever aan de werknemer verschuldigde vergoeding gelijk aan vier weken loon in geval van het niet aanbieden van outplacement door die werkgever, houdt een niet of niet volledige betaling van loon in de zin van artikel 2 van de Loonbeschermingswet in, en is aldus, overeenkomstig artikel 162, eerste lid, 1° van het Sociaal Strafwetboek, een misdrijf.

1.2. Aangezien

- (1) uit de artikelen 5, 774, tweede lid, en 1138, 3° van het Gerechtelijk Wetboek en een algemeen rechtsbeginsel volgt dat de rechter de plicht heeft ambtshalve de rechtsregels en rechtsmiddelen op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die door de partijen in het bijzonder worden aangevoerd tot staving van hun eisen of die impliciet besloten liggen in het debat tussen partijen en het beschikkingsbeginsel de rechter niet vrijstelt van die verplichting,
- (2) artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, op grond waarvan de burgerlijke vordering uit een misdrijf (zoals bedoeld in de artikelen 3 en 4 van die voorafgaande titel en gesteund op de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek) in het kader van het arbeidsovereenkomstenrecht verjaart volgens de regels van artikel 2262bis, § 1, tweede en derde lid, van het Burgerlijk Wetboek (en dus niet

volgens de regels van artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet, dat geen bijzondere afwijkende wetsbepaling uitmaakt in de zin van dat artikel 26), van toepassing is op elke burgerlijke rechtsvordering die tot een veroordeling strekt en die steunt op feiten die *het bestaan van een misdrijf doen blijken* (ook al wordt dat misdrijf niet door de eiser ingeroepen), zelfs wanneer die feiten eveneens een contractuele tekortkoming uitmaken en het voorwerp van de vordering in de uitvoering van de contractuele verbintenis bestaat,

- (3) het niet of niet volledig betalen van een op grond van de artikelen 1, tweede lid en 9 van de algemeenbindendverklaarde CAO nr. 109 door de werkgever aan de werknemer (krachtens de arbeidsovereenkomst) verschuldigde schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, een inbreuk uitmaakt op een algemeenbindendverklaarde collectieve arbeidsovereenkomst en in elk geval een niet of niet volledige betaling van loon in de zin van artikel 2 van de Loonbeschermingswet inhoudt, en aldus, overeenkomstig de artikelen 189, eerste lid, en 162, eerste lid, 1° van het Sociaal Strafwetboek, een misdrijf is,

het niet of niet volledig betalen van een op grond van artikel 39 van de Arbeidsovereenkomstenwet door de werkgever aan de werknemer (krachtens de arbeidsovereenkomst) verschuldigde (aanvullende) opzeggingsvergoeding, een niet of niet volledige betaling van loon in de zin van artikel 2 van de Loonbeschermingswet inhoudt, en aldus, overeenkomstig artikel 162, eerste lid, 1° van het Sociaal Strafwetboek, een misdrijf is,

het niet of niet volledig betalen van een op grond van de artikelen 11/5, 11/7 en 11/11 van de Wet Verbetering Werkgelegenheidsgraad door de werkgever aan de werknemer verschuldigde vergoeding gelijk aan vier weken loon in geval van het niet aanbieden van outplacement door die werkgever, een niet of niet volledige betaling van loon in de zin van artikel 2 van de Loonbeschermingswet inhoudt, en aldus, overeenkomstig artikel 162, eerste lid, 1° van het Sociaal Strafwetboek, een misdrijf is,

- (4) uit de stukken waarop uw Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de eiser voor het arbeidshof vorderingen stelde tot veroordeling van de verweerster tot betaling van een voormelde schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, een voormelde (aanvullende) opzeggingsvergoeding en een voormelde vergoeding wegens het niet-aanbieden van outplacement door de verweerster,

- (5) die vorderingen van de eiser tot veroordeling van de verweerster tot betaling van een voormelde schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, een voormelde (aanvullende) opzeggings-vergoeding en een voormelde vergoeding wegens het niet-aanbieden van outplacement door de verweerster, aldus tot een veroordeling strekken en steunen op feiten die het bestaan van een misdrijf doen blijken, en aldus op dergelijke vorderingen voortvloeiend uit een misdrijf de bepaling van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering van toepassing is (en niet de bepaling van artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet),

schenkt het arbeidshof de voormelde bepalingen en de voormelde algemene rechtsbeginselen door de vorderingen van de eiser tot veroordeling van de verweerster tot betaling van een schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, een (aanvullende) opzeggingsvergoeding en een vergoeding wegens het niet-aanbieden van outplacement

door de verweerster verjaard te verklaren op grond van artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet (in zoverre zij op de arbeidsovereenkomst gesteund werden), zonder wat betreft die vorderingen, die tot een veroordeling strekken en die steunen op feiten die het bestaan van een misdrijf doen blijken, de toepassing te onderzoeken van de verjaring van een burgerlijke vordering uit een misdrijf bepaald in artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering.

Conclusie

Het arbeidshof beslist niet wettig dat de door de eiser ten aanzien van de verweerster ingestelde vorderingen tot veroordeling van de verweerster tot betaling van een schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, een (aanvullende) opzeggingsvergoeding en een vergoeding wegens het niet-aanbieden van outplacement door de verweerster, verjaard zijn (schending van alle in de aanhef van het middel als geschonden aangewezen bepalingen en algemene rechtsbeginselen).

2. Tweede onderdeel

Aangezien

- (1) uit de artikelen 5, 774, tweede lid, en 1138, 3° van het Gerechtelijk Wetboek en een algemeen rechtsbeginsel volgt dat de rechter de plicht heeft ambtshalve de rechtsregels en rechtsmiddelen op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die door de partijen in het bijzonder worden aangevoerd tot staving van hun eisen of die impliciet besloten liggen in het debat tussen partijen en het beschikkingsbeginsel de rechter niet vrijstelt van die verplichting,
- (2) artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, op grond waarvan de burgerlijke vordering uit een misdrijf (zoals bedoeld in de artikelen 3 en 4 van die voorafgaande titel en gesteund op de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek) in het kader van het arbeidsovereenkomstenrecht verjaart volgens de regels van artikel 2262bis, § 1, tweede en derde lid, van het Burgerlijk Wetboek (en dus niet volgens de regels van artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet, dat geen bijzondere afwijkende wetsbepaling uitmaakt in de zin van dat artikel 26), van toepassing is op elke burgerlijke rechtsovereenkomst die tot een veroordeling strekt en die steunt op feiten die het bestaan van een misdrijf doen blijken (ook al wordt dat misdrijf niet door de eiser ingeroepen), zelfs wanneer die feiten eveneens een contractuele tekortkoming uitmaken en het voorwerp van de vordering in de uitvoering van de contractuele verbintenis bestaat,
- (3) het niet of niet volledig betalen van een op grond van de artikelen 1, tweede lid en 9 van de algemeenbindendverklaarde CAO nr. 109 door de werkgever aan de werknemer (krachtens de arbeidsovereenkomst) verschuldigde schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, als inbreuk op een algemeenbindendverklaarde collectieve arbeidsovereenkomst of als niet of niet volledige betaling van loon op grond van

de artikelen 189, eerste lid, en 162, eerste lid, 1° van het Sociaal Strafwetboek, een misdrijf *zou kunnen zijn*,

het niet of niet volledig betalen van een op grond van artikel 39 van de Arbeidsovereenkomstenwet door de werkgever aan de werknemer (krachtens de arbeidsovereenkomst) verschuldigde (aanvullende) opzeggingsvergoeding, als niet of niet volledige betaling van loon op grond van artikel 162, eerste lid, 1° van het Sociaal Strafwetboek, een misdrijf *zou kunnen zijn*,

het niet of niet volledig betalen van de op grond van de artikelen 11/5, 11/7 en 11/11 van de Wet Verbetering Werkgelegenheidsgraad door de werkgever aan de werknemer verschuldigde vergoeding gelijk aan vier weken loon in geval van het niet aanbieden van outplacement door die werkgever, als niet of niet volledige betaling van loon op grond van artikel 162, eerste lid, 1° van het Sociaal Strafwetboek, een misdrijf *zou kunnen zijn*,

(4) uit de stukken waarop uw Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de eiser voor het arbeidshof vorderingen stelde tot veroordeling van de verweerster tot betaling van een voormelde schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, een voormelde (aanvullende) opzeggingsvergoeding en een voormelde vergoeding wegens het niet-aanbieden van outplacement door de verweerster,

(5) die vorderingen van de eiser tot veroordeling van de verweerster tot betaling van een voormelde schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, een voormelde (aanvullende) opzeggingsvergoeding en een voormelde vergoeding wegens het niet-aanbieden van outplacement door de verweerster, tot een veroordeling strekken en aldus *zouden kunnen* steunen op feiten die het bestaan van een misdrijf doen blijken, en aldus op dergelijke vorderingen voortvloeiend uit een misdrijf de bepaling van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering (en niet de bepaling van artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet) van toepassing *zou kunnen zijn*,

diende het arbeidshof minstens te onderzoeken *of* de niet (volledige) betaling van een schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, van een (aanvullende) opzeggingsvergoeding en van een vergoeding wegens het niet-aanbieden van outplacement door de verweerster, op grond van artikel 189, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek als inbreuk op een algemeenbindendverklaarde collectieve arbeidsovereenkomst of op grond van artikel 162, eerste lid, 1° van dat wetboek als niet (volledige) betaling van loon *een misdrijf uitmaakt* (en dus of de vorderingen van de eiser tot het verkrijgen van die vergoedingen steunen op feiten die het bestaan van een misdrijf doen blijken), zodat het, door dat onderzoek niet te doen, tevens de voormelde bepalingen en de voormelde algemene rechtsbeginselen schendt.

Conclusie

Het arbeidshof beslist niet wettig dat de door de eiser ten aanzien van de verweerster ingestelde vorderingen tot veroordeling van de verweerster tot betaling van een schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, een (aanvullende) opzeggingsvergoeding en een vergoeding wegens het niet-aanbieden van outplacement door de verweerster, verjaard zijn (schending van alle in de aanhef van het middel als geschonden aangewezen bepalingen en algemene rechtsbeginselen).

TOELICHTING

*1. Met betrekking tot het eerste onderdeel**1.1. Strafbaarheid van het niet (volledig) betalen van een opzeggingsvergoeding, vergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag en vergoeding wegens het niet aanbieden van outplacement*

1.1.1. Vóór de inwerkingtreding van het Sociaal Strafwetboek werd door uw Hof aangenomen dat het niet betalen van een opzeggingsvergoeding geen misdrijf is, zodat de verjaringstermijn bepaald in artikel 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering geen toepassing kon vinden op de vordering tot betaling van de opzeggingsvergoeding. Dat had tot gevolg dat de vordering tot betaling van de opzeggingsvergoeding onderworpen was aan de eenjarige termijn van artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet. Dat was zo omdat de artikelen 9 en 11 van de Loonbeschermingswet die de tijdstippen waarop het loon moet worden uitbetaald vaststellen, volgens uw Hof geen betrekking hebben op de opzeggingsvergoeding. Bijgevolg kon ook het vroegere artikel 42, 1°, van de Loonbeschermingswet dat de werkgever die zich schuldig maakt aan een overtreding van de artikelen 9 en 11, sanctioneerde, volgens uw Hof geen betrekking hebben op de opzeggingsvergoeding (Cass. 25 januari 1988, RW 1987-88, 1334; Cass. 17 februari 1997, RW 1997-98, 912, noot). Het Grondwettelijk Hof besliste overigens dat het vroegere artikel 42 van de Loonbeschermingswet het gelijkheidsbeginsel niet schendt in zoverre het de niet-betaling van een compenserende opzeggingsvergoeding niet strafbaar stelde (GwH nr. 127/2011, 7 juli 2011, JTT 2012, afl. 1116, 19).

Sinds artikel 42, 1° van de Loonbeschermingswet met ingang van 1 juli 2011 is opgeheven en het niet betalen van loon wordt bestraft door artikel 162 van het Sociaal Strafwetboek is de situatie evenwel veranderd. Artikel 162, eerste lid, 1° van het Sociaal Strafwetboek, met als opschrift “*Uitbetaling van het werknemersloon*”, bestraft de werkgever die het loon van de werknemer niet heeft uitbetaald of het niet heeft uitbetaald op de datum dat het loon invorderbaar is. Uit de parlementaire voorbereiding van het Sociaal Strafwetboek blijkt dat met loon in de zin van het voornoemde artikel 162 van dat wetboek het loon in de zin van de Loonbeschermingswet wordt bedoeld en dus toepassing moet worden gemaakt van het loonbegrip van de Loonbeschermingswet. In die parlementaire voorbereiding wordt over artikel 162 (artikel 168 in het wetsontwerp) immers (in het algemeen) vermeld dat dit de repressieve grondslag is van de Loonbeschermingswet in het algemeen, zonder verwijzing naar de specifieke artikelen 9 en 11 van die wet, wordt tevens gesteld dat de indieners aan dat artikel een “ruim toepassingsgebied” wilden geven en wordt verduidelijkt dat de niet-betaling van loon strafbaar is “ongeacht de bron die de uitbetaling van loon verplicht stelt” (Wetsontwerp tot invoering van een Sociaal Strafwetboek – Wetsontwerp houdende bepalingen van sociaal strafrecht, MvT (I), Parl. St. Kamer

2008-2009, nr. 1666/001-1667/001, 244). Artikel 162 van het Sociaal Strafwetboek stelt zowel de niet-betaling als de laattijdige betaling van het loon door de werkgever in het algemeen strafbaar, zonder verwijzing naar de artikelen 9 en 11 van de Loonbeschermingswet. Daaruit blijkt dat de wetgever de uitbreiding van de strafbaarstelling beoogde tot de niet-betaling van alle onder het begrip loon van de Loonbeschermingswet ressorterende loonvoordelen. Aangezien in de tekst van artikel 162 van het Sociaal Strafwetboek in het algemeen sprake is van “het loon van de werknemer”, omvat dat artikel 162 inderdaad alle vergoedingen die loon zijn in de zin van artikel 2 van de Loonbeschermingswet. Aangezien de door de werkgever verschuldigde opzeggingsvergoeding loon is voor de toepassing van de Loonbeschermingswet (aangezien het geld is waarop de werknemer (op grond van artikel 39 van de Arbeidsovereenkomstenwet) recht heeft ten laste van de werkgever ingevolge (de onregelmatige beëindiging van) zijn dienstbetrekking), stelt artikel 162, eerste lid, 1° van het Sociaal Strafwetboek de niet-betaling van die door de werkgever verschuldigde opzeggingsvergoeding strafbaar. Aangezien het niet betalen van de opzeggingsvergoeding door de werkgever sinds de inwerkingtreding van het Sociaal Strafwetboek een misdrijf is geworden, is de verjaringstermijn bepaald in artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering (voor een burgerlijke vordering voortvloeiende uit een misdrijf) nu wel van toepassing op de vordering van de werknemer tot betaling van een opzeggingsvergoeding door de werkgever.

Men kan zich overigens afvragen of de overweging die het Grondwettelijk Hof in zijn vernoemde arrest van 7 juli 2011 maakte om de voorheen bestaande verschillende behandeling, op het vlak van verjaring, te rechtvaardigen van loon dat de tegenprestatie van arbeid is en een opzeggingsvergoeding die dat niet is, geen belangrijk aspect veronachtzaamt. De verschillende behandeling acht het Grondwettelijk Hof

“redelijk verantwoord, enerzijds, door het gegeven dat de compenserende opzeggingsvergoeding geen tegenprestatie is voor het werk van de werknemer, maar een forfaitaire vergoeding van de door hem geleden schade, en anderzijds door het feit dat, in tegenstelling tot de schuldvordering met betrekking tot het loon, de schuldvordering die dat bedrag betreft, ontstaat op een ogenblik dat de arbeidsrelatie eindigt en dat de werknemer zich dus niet langer bevindt in een relatie van ondergeschiktheid ten aanzien van zijn voormalige werkgever.”

(GwH nr. 12/2011, 7 juli 2011, B.8.2)

Maar voor werknemers die tijdens de opzeggingstermijn niet elders aan het werk kunnen, is de opzeggingsvergoeding niet enkel een schadevergoeding, maar tevens en zelfs in de eerste plaats een vervangingsinkomen dat hen moet toelaten in hun levensonderhoud en dat van hun gezin te voorzien. Voor hen komt de opzeggingsvergoeding in de plaats van een werkloosheidsuitkering. De bepalingen van de Loonbeschermingswet, met inbegrip van die verbonden aan de strafrechtelijke beteugeling van de inbreuken daarop, hebben uitgerekend tot doel de bestaanszekerheid van de werknemers en hun gezinnen te beschermen door de maximale vrijheid te beschikken over het loon te waarborgen. Is het maatschappelijk verantwoord dan die bescherming te onttrekken aan werknemers wier

bestaanszekerheid afhangt van een opzeggingsvergoeding en dat op het enkele motief van een interpretatie van de woorden “nog verschuldigd” in artikel 11 van de Loonbeschermingswet? Met zijn ruime invulling van artikel 162 van het Sociaalstrafwetboek heeft de wetgever het antwoord gegeven: neen.

1.1.2. Waar vroeger aangenomen werd dat de niet-betaling door de werkgever van de schadevergoeding wegens willekeurig ontslag (arbeiders) of ontslagrechtsmisbruik (bedienden) geen misdrijf uitmaakte (aangezien die vergoeding volgens de redenering van uw Hof niet viel onder de artikelen 9 en 11 van de Loonbeschermingswet en dus ook niet onder het vroegere artikel 42 van die wet), is sinds de inwerkingtreding van het Sociaal Strafwetboek de niet-betaling door de werkgever van de in artikel 9 van de (algemeenbindendverklarde) CAO nr. 109 bepaalde schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag thans wel een misdrijf.

Aangezien de CAO nr. 109 (die in zijn artikel 9, § 1 bepaalt dat de werkgever in geval van een kennelijk onredelijk ontslag een schadevergoeding aan de werknemer is verschuldigd) algemeenbindend werd verklaard, maakt de werkgever die overgaat tot een kennelijk onredelijk ontslag en die de daarvoor verschuldigde vergoeding niet betaalt, zich schuldig aan een overtreding van een algemeenbindendverklarde collectieve arbeidsovereenkomst (de CAO nr. 109) (zie S. GERARD, A.-V. MICHAUX en E. CRABEELS, “La C.C.T. n° 109 imposable la motivation du licenciement et sanctionnant le licenciement manifestement déraisonnable : une première lecture et – déjà – de nombreuses questions”, *Soc. Kron.* 2014, 149 en P. SICHEN, “Over de uitgestelde, facultatieve plicht tot formele motivering van het ontslag en het kennelijk onredelijk ontslag”, in Departement Permanente Vorming van de Orde van Advocaten van de balie van Kortrijk (ed.), *Sociaal en arbeidsrecht. Vormingsprogramma 2014*, Gent, Larcier, 2014, 46, nr. 40) die bestraft wordt door artikel 189 van het Sociaal Strafwetboek. Dat artikel 189 van het Sociaal Strafwetboek bepaalt dat de werkgever die, in strijd met de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, een inbreuk pleegt op een algemeenbindendverklarde collectieve arbeidsovereenkomst *die niet reeds door een ander artikel van dit Wetboek wordt gesanctioneerd*, met een sanctie van niveau 1 wordt bestraft. Aangezien die inbreuk op een algemeenbindendverklarde collectieve arbeidsovereenkomst door het voornoemde artikel 189 van het Sociaal Strafwetboek wordt bestraft met een sanctie, maakt die inbreuk een misdrijf uit. Die inbreuk op een algemeenbindendverklarde collectieve arbeidsovereenkomst maakt op grond van dat artikel 189 van het Sociaal Strafwetboek in elk geval een misdrijf uit wanneer zij (ook) wordt bestraft door een ander artikel van dat wetboek, waaronder artikel 162 betreffende het niet-betalen van loon in de zin van (artikel 2 van) de Loonbeschermingswet. Net zoals de door de werkgever verschuldigde opzeggingsvergoeding, maakt de schadevergoeding die verschuldigd is door de werkgever die is overgegaan tot een kennelijk onredelijk ontslag, loon uit in de zin van (artikel 2 van de) de Loonbeschermingswet, aangezien het gaat om geld waarop de werknemer (op grond van de CAO nr. 109) recht heeft ten laste van de werkgever ingevolge (de kennelijk onredelijke beëindiging van) zijn dienstbetrekking. Aangezien de door de werkgever verschuldigde schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag loon is voor de toepassing van de Loonbeschermingswet, stelt artikel 162, eerste lid, 1°,

van het Sociaal Strafwetboek de niet-betaling van die door de werkgever verschuldigde schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag strafbaar. Aangezien het niet betalen van de schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag door de werkgever sinds de inwerkingtreding van het Sociaal Strafwetboek een misdrijf is geworden, is de verjaringstermijn bepaald in artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering (voor een burgerlijke vordering voortvloeiende uit een misdrijf) nu wel van toepassing op de vordering van de werknemer tot betaling van een schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag door de werkgever.

1.1.3. Ook de op grond van de artikelen 11/5, 11/7 en 11/11 van de Wet Verbetering Werkgelegenheidsgraad door de werkgever aan de werknemer verschuldigde vergoeding gelijk aan vier weken loon in geval van het niet aanbieden van outplacement door die werkgever, maakt loon uit in de zin van artikel 2 van de Loonbeschermingswet, aangezien het geld is waarop de werknemer (op grond van de voornoemde bepalingen van de Wet Verbetering Werkgelegenheidsgraad) recht heeft ten laste van de werkgever ingevolge (de beëindiging van) zijn dienstbetrekking (zonder outplacementaanbod). Het niet betalen van de op grond van de artikelen 11/5, 11/7 en 11/11 van de Wet Verbetering Werkgelegenheidsgraad door de werkgever aan de werknemer verschuldigde vergoeding gelijk aan vier weken loon in geval van het niet aanbieden van outplacement door die werkgever, houdt een niet betaling van loon in de zin van artikel 2 van de Loonbeschermingswet in, en is aldus, overeenkomstig artikel 162, eerste lid, 1° van het Sociaal Strafwetboek, een misdrijf. Aangezien het niet betalen van die vergoeding sinds de inwerkingtreding van het Sociaal Strafwetboek een misdrijf is geworden, is de verjaringstermijn bepaald in artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering (voor een burgerlijke vordering voortvloeiende uit een misdrijf) nu wel van toepassing op de vordering van de werknemer tot betaling van een dergelijke vergoeding.

1.2. Plicht van de rechter het recht toe te passen op de feiten

Overeenkomstig vaste rechtspraak van uw Hof moet de rechter de juridische aard van de door de partijen aangevoerde feiten onderzoeken en mag hij, ongeacht de beschrijving die zij daaraan hebben gegeven, de door hen aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen op voorwaarde dat hij geen betwisting opwerpt waarvan partijen bij conclusie het bestaan hebben uitgesloten, dat hij enkel steunt op feiten die hem regelmatig ter beoordeling zijn voorgelegd, dat hij niet het voorwerp (noch de oorzaak) van de vordering wijzigt en hij daarbij het recht van verdediging eerbiedigt (o.m. Cass. 10 maart 1997, *Arr. Cass.* 1997, 327; Cass. 19 juni 1998, *Arr. Cass.* 1998, 731; Cass. 9 mei 2003, C.00.0203.N; Cass. 28 mei 2009, *Arr. Cass.* 2009, nr. 356; Cass. 28 mei 2009, *Arr. Cass.* 2009, nr. 355; Cass. 1 februari 2010, *Arr. Cass.* 2010, nr. 77; Cass. 31 januari 2011, *Arr. Cass.* 2011, nr. 88; Cass. 29 september 2011, *Arr. Cass.* 2011, nr. 514; Cass. 28 september 2012, *Arr. Cass.* 2012, nr. 500; Cass. 14 december 2012, *Arr. Cass.* 2012, nr. 690; Cass. 31 oktober 2013, *Arr. Cass.* 2013, nr. 571; Cass. 27 juni 2013, *Arr. Cass.* 2013, nr. 399; Cass. 11 december 2014, C.13.0428.F; Cass. 17 april 2015, C.13.0550.N-C.13.0636.N; Cass. 22 januari 2016, C.15.0259.F; Cass. 17 maart 2016, C.15.0235.N; Cass. 6 mei 2016, C.15.0365.F). Uit de rechtspraak van uw Hof

blijkt dat onder het begrip “oorzaak van de vordering” moet worden verstaan, het geheel van *feiten* dat de eiser tot staving van het gevorderde, aanvoert (d.i. het geheel van *feitelijke* elementen die door een partij worden aangevoerd ter ondersteuning van haar vordering) (zie Cass. 24 mei 2018, C.17.0589.N, www.juridat.be; Cass. 14 april 2005, P&B 2005, 300; zie ook, voordien al, E. KRINGS, “Het optreden van de rechter bij het in staat stellen van het rechtsgeding”, *TPR* 2004, *Liber amicorum T.P.R. en Marcel Storme*, 376).

Het komt, aldus ook de rechtspraak van uw Hof, aan de rechter toe, onder eerbiediging van de rechten van verdediging, op de regelmatig aan zijn beoordeling voorgelegde feiten, zonder het voorwerp (noch de oorzaak) van de vordering te wijzigen, de rechtsregel toe te passen op grond waarvan hij op de vordering zal ingaan of ze zal afwijzen (o.m. Cass. 24 november 1978, *Arr. Cass.* 1978-79, 341; zie ook Cass. 9 oktober 1980, *Arr. Cass.* 1980-81, 142). De rechter moet de hem voorgelegde feiten aan het erop toepasselijke recht toetsen. Hij is met andere woorden verplicht om het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop toepasselijke rechtsregel.

Overeenkomstig vaste rechtspraak van uw Hof heeft de rechter ook *de plicht* om, met naleving van het recht van verdediging, ambtshalve de rechtsregels en rechtsmiddelen op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die door de partijen in het bijzonder worden aangevoerd tot staving van hun eisen (o.m. Cass. 9 mei 2008, *J.T.* 2008, 721, noot J.F. VAN DROOGHENBROECK; Cass. 4 maart 2013, C.12.0056.F, www.juridat.be; Cass. 27 september 2013, C.12.0381.F, www.juridat.be; Cass. 17 maart 2016, C.15.0235.N, www.juridat.be). In een recent arrest van 1 februari 2019 (C.18.0350.N, www.juridat.be) nuanceert uw Hof dat de rechter verplicht is ambtshalve de rechtsregels op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die door de partijen in het bijzonder worden aangevoerd tot staving van hun eisen *of die impliciet besloten liggen in het debat tussen partijen of de door hem genomen beslissingen*. Uit die rechtspraak van uw Hof blijkt dat de taak van de rechter ruim moet worden opgevat.

1.3. Onderscheid vordering *ex contractu* en *ex delicto*

Op rechtsvorderingen die uit de arbeidsovereenkomst ontstaan, is artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet van toepassing, dat bepaalt dat de rechtsvorderingen die uit de overeenkomst ontstaan (*ex contractu*), verjaren één jaar na het eindigen van deze overeenkomst, of vijf jaar na het feit waaruit de vordering is ontstaan, zonder dat deze termijn één jaar na het eindigen van deze overeenkomst mag overschrijden.

Heeft de werkgever een misdrijf begaan, dan beschikt de werknemer op grond van artikel 3 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering over een rechtsvordering tot herstel van de schade door dat misdrijf veroorzaakt (*ex delicto*). De burgerlijke rechtsvordering op grond van een misdrijf verjaart overeenkomstig artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, zijnde volgens de regels van het Burgerlijk Wetboek of van de bijzondere wetten die van toepassing zijn op de rechtsvordering tot vergoeding van schade maar niet vóór de strafvordering.

1.4. *Ambtshalve opwerpen door de rechter van de verjaringstermijn van artikel 26 van de Vt. Sv.*

De vraag rijst of de rechter ambtshalve de verjaringstermijn van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering moet toepassen als die niet wordt aangevoerd door de partijen.

De verjaring van de burgerlijke vordering voortspruitend uit een misdrijf raakt de openbare orde zodat de rechter die vaststelt dat de vordering op een misdrijf steunt en verjaard is, zulks ambtshalve moet opwerpen (Cass. 30 december 1985, *Arr. Cass.* 1985-86, 610). Een andere vraag is of de rechter in voorkomend geval ambtshalve (de verjaringsregeling van) artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering moet invoeren bij "loonvorderingen" wanneer de vordering niet op een misdrijf steunt, maar de rechter vaststelt dat die mogelijkheid bestond, zoals bij loonvorderingen meestal het geval is. De niet, niet-tijdige of niet volledige betaling van loon is inderdaad een misdrijf op grond van de strafbepalingen van het Sociaal Strafwetboek (de artikelen 162 en 189). Uw Hof sprak zich voor het eerst over die vraag uit in het hierboven al aangehaalde cassatiearrest van 30 december 1985. Uw Hof oordeelde dat het de eiser vrijstaat een vordering die hij meent zowel op een misdrijf als op een overeenkomst te kunnen gronden, *alleen* op de overeenkomst of *alleen* op het misdrijf te laten steunen, en dat het geen vraag van openbare orde is of de vordering die verjaard is in zoverre zij op de overeenkomst steunt, niet verjaard zou zijn indien zij op een misdrijf was gegrond (Cass. 30 december 1985, *Arr. Cass.* 1985-86, 610).

In de latere rechtspraak van uw Hof heeft zich echter een evolutie voorgedaan die de eiser hieronder kort schetst.

In een arrest van 13 juni 1994 (*Arr. Cass.* 1994, 601) oordeelde uw Hof dat de rechter die vergoeding van schade toekent aan de werknemer die achterstallig loon vordert op grond van een misdrijf, het voorwerp van de vordering wijzigt. De rechter kon volgens het Hof geen schadevergoeding toekennen wanneer de werknemer loon vordert. Uw Hof maakte aldus toepassing van het beschikkingsbeginsel volgens welk de rechter geen geschil mag opwerpen waarvan de partijen in conclusies het bestaan hebben uitgesloten, hij zich enkel mag steunen op feiten en stukken die hem regelmatig zijn voorgelegd en noch het voorwerp, noch de oorzaak van de vordering mag wijzigen.

In een arrest van 12 oktober 1998 (*Arr. Cass.* 1998, nr. 439) overwoog uw Hof dat het voor hem bestreden arrest vaststelde dat de werknemer loon vorderde, dat hij zijn vordering steunde op het misdrijf bestaande in het niet-betalen van loon verschuldigd op grond van een algemeenbindendverklaarde collectieve arbeidsovereenkomst en uitdrukkelijk bevestigde dat de verjaringstermijn van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering moest worden toegepast. Uw Hof vernietigde het bestreden arrest omdat het de vordering van de werknemer uitsluitend op grond van artikel 15 van de

Arbeidsovereenkomstenwet verjaard verklaarde en verzond de zaak naar het arbeidshof te Luik.

Uw Hof herhaalde in een arrest van 19 juni 2000 (*Arr. Cass.* 2000, 1145) dat het de rechter op grond van het beschikkingsbeginsel en de autonomie van de procespartijen verboden is het voorwerp van een vordering die strekt tot uitvoering van een contractuele verbintenis, ambtshalve te wijzigen in schadevergoeding, ook al is de contractuele tekortkoming een misdrijf.

In het in de rechtsliteratuur veel besproken arrest van 2 april 2001 (*R.W.* 2001-02, 1321, noot M. DE VOS, "Schadeherstel ex delicto versus rechtsherstel of loon ex contractu"), alsook in een arrest van 9 september 2002 (*J.T.T.* 2002, 457), overwoog uw Hof dat de verjaringstermijn van artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet van toepassing is op de vordering van de werknemer tegen de werkgever, met als voorwerp de uitvoering van contractuele verbintenissen, zelfs al wordt de vordering mee gesteund op een misdrijf bestaande in het niet-naleven door de werkgever van een algemeenbindendverklaarde collectieve arbeidsovereenkomst, terwijl de verjaringstermijn van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering van toepassing is op de burgerlijke vordering tot schadevergoeding spruitend uit een misdrijf. De werknemer had in de zaken die tot voornoemde cassatiearresten aanleiding gaven, (o.a.) achterstallige eindejaarpremies gevorderd, maar zijn vordering ook gesteund op een misdrijf en de daarop toepasselijke verjaringstermijn. Uw Hof oordeelde dat uit de stukken niet bleek dat op grond van het misdrijf een vordering tot schadevergoeding, noch bij equivalent, noch tot herstel in natura, was ingesteld en vernietigde de bestreden arresten die de verjaringstermijn van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering hadden toegepast op een, volgens uw Hof, contractuele vordering.

Naargelang de werknemer de vordering *ex contractu* dan wel *ex delicto* stelt, diende hij volgens de hierboven besproken vroegere rechtspraak van uw Hof tevens het voorwerp van zijn vordering juist te formuleren. Er diende volgens die rechtspraak een onderscheid gemaakt te worden tussen de vordering tot betaling van achterstallig loon, en de vordering tot herstel van de schade voortvloeiend uit het misdrijf van het niet betalen van het verschuldigde loon. Beide vorderingen hadden een verschillend voorwerp (zie ook M. DE VOS, "Schadeherstel ex delicto versus rechtsherstel of loon ex contractu", noot onder *Cass.* 2 april 2001, *R.W.* 2001-02, 1321). De vordering tot betaling van achterstallig loon had het uitvoeren van contractuele verbintenissen tot voorwerp, terwijl de vordering tot herstel van de schade een vordering was met als voorwerp de vergoeding van de door een misdrijf veroorzaakte schade. Een vordering strekkend tot betaling van achterstallig loon, achterstallige eindejaarpremies en achterstallig vakantiegeld, kwalificeerde uw Hof als een rechtsvordering die uit een arbeidsovereenkomst is ontstaan en die strekt tot uitvoering van contractuele verbintenissen, ook al wordt die vordering mede gesteund op een misdrijf (*Cass.* 9 september 2002, *J.T.T.* 2002, 457; *Cass.* 2 april 2001, *R.W.* 2001-02, 1321, noot M. DE VOS). Uit het beschikkingsbeginsel vloeit voort dat de rechter het voorwerp van de vordering niet ambtshalve mag wijzigen. Zo mocht de rechter geen schadevergoeding toekennen wanneer achterstallig loon en dus de uitvoering van contractuele

verbintenissen wordt gevorderd. Wanneer een vordering wordt gesteld met als voorwerp de uitvoering van contractuele verbintenissen, dan was volgens die vroegere rechtspraak van uw Hof de verjaringstermijn van artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet van toepassing, en niet de verjaringstermijn van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, zelfs al wordt die vordering mede gesteund op een misdrijf. Het openbare orde karakter van een burgerlijke vordering gegrond op een misdrijf bracht volgens die vroegere rechtspraak van uw Hof immers niet mee dat de rechter ambtshalve de verjaringstermijn van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering moet toepassen zodra hij kan vaststellen dat de vordering steunt op een misdrijf, wanneer hij daardoor het voorwerp van de vordering die strekt tot uitvoering van een contractuele verbintenis wijzigt in schadevergoeding (Cass. 19 juni 2000, *Arr. Cass.* 2000, 1145).

Het arbeidshof te Luik, uitspraak doende op verwijzing door uw Hof in het hierboven vermelde arrest van 12 oktober 1998 en dus in dezelfde zaak, maakte in een arrest van 17 augustus 2004 toepassing van de leer voortvloeiende uit de arresten van uw Hof van 2 april 2001 en 9 september 2002. Het arbeidshof te Luik stelde vast dat betaling van achterstallig loon werd gevorderd, alsook dat de werknemer zijn vordering steunde op een misdrijf en uitdrukkelijk de toepassing van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering vroeg. Aangezien de uitvoering van een contractuele verbintenis werd gevorderd en niet de vergoeding van schade geleden door een misdrijf, verklaarde het arbeidshof de vordering met toepassing van artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet verjaard. Ook tegen dat arrest werd een cassatievoorziening ingeleid. Uw Hof deed daarover, in verenigde kamers, uitspraak in een arrest van 23 oktober 2006, gewezen op conclusie van eerste advocaat-generaal thans procureur-generaal J.F. Lecercq. Uw Hof vernietigde het arrest van het arbeidshof te Luik overwegende dat:

“11. Krachtens artikel 26 van de wet van 17 april 1878 houdende de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, zoals het op het geschil van toepassing is, verjaart de burgerlijke rechtsvordering volgend uit een misdrijf door verloop van vijf jaren, te rekenen van de dag waarop het misdrijf is gepleegd, zonder echter te kunnen verjaren vóór de strafvordering.

Die bepaling is van toepassing op elke vordering die tot een veroordeling strekt welke gegrond is op feiten waaruit het bestaan van een misdrijf blijkt, zelfs al vormen die feiten tevens een tekortkoming van de contractuele verbintenissen van de verweerder en bestaat de gevorderde zaak in de uitvoering van die verbintenissen.

12. Uit het bestreden arrest van 16 oktober 2003 blijkt dat de rechtsvordering van eiser strekte tot veroordeling van de verweester tot betaling van achterstallige lonen voor overuren en dat de eiser een delictuele grondslag aan zijn rechtsvordering [heeft gegeven] door te steunen op het (vermeende) misdrijf van niet-betaling van het loon en zich heeft beroepen op de verjaringstermijn van vijf jaar, bedoeld in artikel 26 van de wet van 17 april 1878.

13. Het bestreden arrest van 17 augustus 2004, dat weigert de verjaring van de vordering te onderzoeken in het licht van voormeld artikel 26, op grond dat de eiser volhardt in het vorderen [van] de nakoming van de contractuele verbintenissen en niet [van] de vergoeding van de schade die door het aangevoerde misdrijf is berokkend, schendt die wetsbepaling."

(onderstreping toegevoegd)

Met toenmalig eerste advocaat-generaal J.F. Leclercq kan gezegd worden dat wanneer de niet-betaling van het verschuldigde loon een misdrijf uitmaakt, de werknemer een burgerlijke vordering kan instellen tot herstel van de door hem geleden schade veroorzaakt door dat misdrijf en het herstel van die schade precies bestaat in de betaling van het verschuldigde loon. Dat geldt ook wanneer de niet-betaling van het verschuldigde loon tevens een contractuele tekortkoming uitmaakt. De vraag of een vordering die ertoe strekt eigenlijk loon te verkrijgen, wel *ex delicto* kan worden gesteld, wordt dus duidelijk positief beantwoord, wat ook door uw Hof is bevestigd in twee arresten van 22 januari 2007 (S.04.0088.N - S.04.0169.N en S.04.0165.N). Uw Hof overweegt in die arresten uitdrukkelijk dat de bepaling van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering van toepassing is op elke burgerlijke rechtsvordering die gesteund is op *feiten die van het bestaan van een misdrijf doen blijken*, zelfs wanneer die feiten ook een contractuele tekortkoming uitmaken en het voorwerp van de vordering in de uitvoering van die contractuele verbintenis bestaat als herstel voor de geleden schade.

Met de bewoordingen "elke burgerlijke rechtsvordering die gestoeld is *op feiten die het bestaan van een misdrijf doen blijken*" bedoelt uw Hof dat het niet (meer) nodig is dat de eiser zelf het bestaan van een misdrijf inroept en komt uw Hof aldus terug op wat het besliste in het hierboven vermelde arrest van 30 december 1985. Een arrest van 12 december 1984 sluit overigens aan bij de arresten van 22 januari 2007, doordat het overweegt dat wanneer het arbeidshof vaststelt dat achterstallig loon en een eindejaarspremie worden gevorderd, "de aldus voor het arbeidshof ingestelde vordering *laat blijken van het bestaan van een misdrijf*, nu de niet-betaling van het loon en van een vervallen "eindejaarspremie" op het tijdstip waarop zij dienden te worden betaald, een overtreding uitmaakt van de artikelen 9 en/of 11 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, strafbaar gesteld door artikel 42, 1°, van die wet". Volgens uw Hof had het arbeidshof in die omstandigheden de vordering (ambts-halve) moeten meedelen aan het openbaar ministerie, op grond van het toenmalig artikel 764, eerste lid, 12°, van het Gerechtelijk Wetboek (Cass. 12 december 1984, *J.T.T.* 1985, 7).

In een arrest van 20 april 2009 bevestigt uw Hof dat met de bewoordingen "elke burgerlijke rechtsvordering die gestoeld is *op feiten die het bestaan van een misdrijf doen blijken*" wordt bedoeld dat het niet (meer) nodig is dat de eiser zelf het bestaan van een misdrijf inroept (Cass. 20 april 2009, *RW* 2009-10, afl. 21, 876, concl. R. MORTIER). In dat arrest overweegt uw Hof:

“3. Uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan blijkt dat de eiser met toepassing van artikel 807 van het Gerechtelijk Wetboek in appelconclusies bijkomend de betaling vorderde van achterstallig loon, aanpassing van vakantiegeld, eindejaarspremies en achterstallige premies.

4. Het arrest oordeelt dat deze vorderingen gesteund zijn op de in de inleidende dagvaarding aangevoerde tewerkstelling in het kader van een arbeidsovereenkomst in de periode van 2 januari 1992 tot 31 maart 1998, waarvoor de eiser bijkomende beloning vordert, en beslist dat deze vorderingen ontstaan zijn uit de arbeidsovereenkomst in de zin van artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet en met toepassing van artikel 807 van het Gerechtelijk Wetboek regelmatig zijn ingesteld.

5. De rechter is gehouden het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop van toepassing zijnde rechtsregels. Hij moet de juridische aard van de door de partijen aangevoerde feiten en handelingen onderzoeken, en mag, ongeacht de juridische omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven, de door hen aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen op voorwaarde dat hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen bij conclusie het bestaan hebben uitgesloten, dat hij enkel steunt op elementen die hem regelmatig zijn voorgelegd, dat hij het voorwerp van de vordering niet wijzigt en dat hij daarbij het recht van verdediging van de partijen niet miskent.

Het enkele feit dat de partijen de toepassing van een bepaalde wetsbepaling niet hebben opgeworpen, betekent niet dat zij die mogelijkheid bij conclusie hebben uitgesloten.

6. Het niet-betalen, onvoldoende betalen of niet-tijdig betalen van het krachtens een arbeidsovereenkomst verschuldigde loon of vakantiegeld is, overeenkomstig de artikelen 9 en 42 van de Loonbeschermingswet en artikel 54, 2°, van het koninklijk besluit van 28 juni 1971, een misdrijf.

In zoverre de te dezen als aanpassing van vakantiegeld gevorderde bedragen geen vakantiegeld zijn in de zin van voormeld koninklijk besluit van 28 juni 1971, maar wel weddetoelagen, is ook voor deze bedragen de Loonbeschermingswet van toepassing.

7. Krachtens artikel 26 van de wet van 17 april 1878, houdende de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, zoals van kracht voor de wijziging ervan bij de wet van 10 juni 1998 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de verjaring, verjaart de burgerlijke rechtsvordering uit een misdrijf door verloop van vijf jaren, te rekenen vanaf de dag waarop het misdrijf is gepleegd, zonder dat zij kan verjaren voor de strafvordering.

Sinds de voormelde wijziging bij wet van 10 juni 1998, verjaart de burgerlijke rechtsvordering uit een misdrijf volgens de regels van het Burgerlijk Wetboek of van de bijzondere wetten die van toepassing zijn op de rechtsvorderingen tot vergoeding van schade, maar kan zij niet verjaren voor de strafvordering.

Krachtens artikel 2262bis, §1, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, verjaren alle rechtsvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid door verloop van vijf jaar vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade of van de verzwaring ervan en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon. Luidens het derde lid van §1 van ditzelfde artikel verjaren die vorderingen in ieder geval door verloop van twintig jaar vanaf de dag volgend op die waarop het feit waardoor de schade is veroorzaakt, zich heeft voorgedaan.

8. Artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet, dat alleen betrekking heeft op de contractuele vorderingen ontstaan uit de arbeidsovereenkomst, is geen bijzondere afwijkende wetsbepaling in de zin van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, zoals van toepassing sinds de wet van 10 juni 1998.

9. Voormeld artikel 26 is van toepassing op elke burgerlijke rechtsvordering die tot een veroordeling strekt en die steunt op feiten die het bestaan van een misdrijf doen blijken, zelfs wanneer die feiten eveneens een contractuele tekortkoming uitmaken en het voorwerp van de vordering in de uitvoering van de contractuele verbintenis bestaat.

10. Het arrest dat de vordering tot betaling van achterstallig loon en vakantiegeld, in zoverre uitgebreid, verjaard verklaart op grond van artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet, zonder de toepassing te onderzoeken van de verjaring bepaald in artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, schendt de in het onderdeel als geschonden aangewezen wettelijke bepalingen.”

(onderstreping toegevoegd)

In dat arrest van 20 april 2009 bevestigt uw Hof aldus dat artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering van toepassing is op elke burgerlijke rechtsvordering die tot een veroordeling strekt en die steunt op feiten *die het bestaan van een misdrijf doen blijken*, zelfs wanneer die feiten eveneens een contractuele tekortkoming uitmaken en het voorwerp van de vordering in de uitvoering van de contractuele verbintenis bestaat (zoals het ook al besliste in twee arresten van 22 januari 2007 (S.04.0088.N-S.04.0169.N en S.04.0165.N). Met de bewoordingen “*elke burgerlijke rechtsvordering die steunt op feiten die het bestaan van een misdrijf doen blijken*” bedoelt uw Hof aldus dat het niet (meer) nodig is dat de eiser zelf het bestaan van een misdrijf inroept (en komt het m.a.w. terug op wat het besliste in het hierboven vermelde arrest van 30 december 1985). Wanneer voor de rechter een vordering wordt gesteld tot betaling van achterstallig loon,

een schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, een opzeggingsvergoeding en/of een vergoeding wegens het niet aanbieden van outplacement, laat die voor hem ingestelde vordering aldus blijken van het bestaan van een misdrijf (aangezien de niet-betaling van het loon (in de zin van de Loonbeschermingswet) strafbaar wordt gesteld door artikel 162 van het Sociaal Strafwetboek) (ook al steunde de eiser die vordering niet op een misdrijf), zodat de rechter ambtshalve de toepassing moet onderzoeken van de verjaring bepaald in artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering. Die benadering is volgens uw Hof ook ingegeven door de taak van de rechter, die gehouden is het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop van toepassing zijnde rechtsregels, aldus de juridische aard van de door de partijen aangevoerde feiten en handelingen moet onderzoeken, en, ongeacht de juridische omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven, de door hen aangevoerde redenen ambtshalve mag aanvullen op voorwaarde dat hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen bij conclusie het bestaan hebben uitgesloten, dat hij enkel steunt op elementen die hem regelmatig zijn voorgelegd, dat hij het voorwerp van de vordering niet wijzigt en dat hij daarbij het recht van verdediging van de partijen niet miskent en die verplicht is ambtshalve de rechtsregels en rechtsmiddelen op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die door de partijen in het bijzonder worden aangevoerd tot staving van hun eisen. Gelet op die verplichtingen van de rechter, dient hij, wanneer voor hem een vordering wordt gesteld tot betaling van achterstallig loon (eindejaarspremies, vakantiegeld, ...) of tot betaling van een schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, een opzeggingsvergoeding of een vergoeding wegens het niet aanbieden van outplacement, vast te stellen dat de eiser zijn vordering steunde op feiten die het bestaan van een misdrijf doen blijken (niet-betaling van loon en inbreuk op een algemeenbindendverklaarde collectieve arbeidsovereenkomst), en derhalve ambtshalve de in artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering bepaalde verjaringstermijn van toepassing op een burgerlijke vordering *ex delicto* (tot vergoeding van de schade) toe te passen (ook al riep de eiser niet zelf het bestaan van een misdrijf in). De plicht voor de rechter ambtshalve de rechtsmiddelen op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die door de partijen in het bijzonder worden aangevoerd tot staving van hun eisen, houdt aldus in dat zelfs wanneer de eiser zich tot grondslag van zijn vordering beroept op een overeenkomst (en dus loon vordert en zich dus niet beroept op een misdrijf), dat niet tot gevolg kan hebben dat de rechter mag beslissen dat niet de verjaringstermijn van artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering van toepassing is, maar die van het burgerlijk recht als uit de aangevoerde omstandigheden blijkt dat de vordering in werkelijkheid gebaseerd is op een misdrijf. Als de burgerlijke rechtsvordering steunt op feiten die van het bestaan van een misdrijf doen blijken, zelfs wanneer die feiten eveneens een contractuele tekortkoming uitmaken en het voorwerp van de vordering in de uitvoering van de contractuele verbintenis bestaat, moet de rechter aldus de toepassing onderzoeken van de verjaring bepaald in artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering.

Op grond van de hierboven vermelde rechtspraak van uw Hof komt de eiser tot het volgende besluit. De verjaringstermijn bepaald in artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wet-

boek van Strafvordering is niet van toepassing op een burgerlijke vordering gesteund op een contractuele tekortkoming wanneer het feit dat deze tekortkoming uitmaakt geen misdrijf is (Cass. 17 februari 1997, *RW* 1997-98, 912, noot). Maar die bepaling is wel van toepassing op elke burgerlijke rechtsvordering die tot een veroordeling strekt en die steunt op feiten die het bestaan van een misdrijf doen blijken, zelfs wanneer die feiten eveneens een contractuele tekortkoming uitmaken en het voorwerp van de vordering in de uitvoering van een contractuele verbintenis bestaat, zodat de rechter, voor wie een vordering wordt gesteld die steunt op feiten die het bestaan van een misdrijf doen blijken (maar die door de eiser niet wordt gesteund op een misdrijf), ambtshalve de toepassing moet onderzoeken van de verjaring bepaald in artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering (o.m. Cass. 20 april 2009, *RW* 2009-10, afl. 21, 876, concl. R. MORTIER).

1.5. Toepassing

Uit de stukken waarop uw Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de eiser voor het arbeidshof, naast de veroordeling van de verweerster tot betaling van loon, eindejaarspremies en vakantiegeld, ook de veroordeling van de verweerster vorderde tot betaling van een schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, een (aanvullende) opzeggingsvergoeding en een vergoeding wegens het niet-aanbieden van outplacement door de verweerster.

Na onder het punt “5.2.1. *De verjaring van de vorderingen gesteund op de overeenkomst*” geoordeeld te hebben dat de eiser niet betwist dat zijn vorderingen uit de arbeidsovereenkomst zijn ontstaan noch dat artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet bijgevolg van toepassing is (p. 11, eerste volledige alinea, van het bestreden arrest), dat het, aangezien de vorderingen pas werden ingesteld bij dagvaarding van 27 december 2017 terwijl het einde van de arbeidsovereenkomst “dateert” van 26 april 2016, duidelijk is dat de eenjarige verjaringstermijn bepaald in voormeld artikel 15 ter zake overschreden is (p. 11, tweede volledige alinea, van het bestreden arrest), en dat de vorderingen van de eiser, die werden ingesteld meer dan één jaar na het einde van de arbeidsovereenkomst, verjaard zijn in zoverre zij op de overeenkomst gesteund werden (p. 15, punt 5.2.1.5, derde alinea, van het bestreden arrest), stelt het arbeidshof onder het punt “5.2.2. *De vorderingen op basis van een misdrijf*” vast dat de eiser de vordering tot betaling van achterstallig loon steunt op een schending van artikel 162 van het Sociaal Strafwetboek en op de Loonbeschermingswet (p. 15, voorlaatste alinea, van het bestreden arrest), dat de berekening van het achterstallig loon volgens de eiser gebaseerd is op het feit dat de onkostenvergoedingen als verdoken loon te beschouwen zijn en er bijgevolg jarenlang onvoldoende eindejaarspremie en vakantiegeld werd betaald (p. 15, laatste alinea, van het bestreden arrest), en dat hij enerzijds de betaling vordert van achterstallig loon voor een bedrag van € 3.489,60 en anderzijds van achterstallig “verlofgeld” en eindejaarspremies voor een bedrag van € 3.704,97 over de periode 2007-2016 (p. 16, eerste alinea, van het bestreden arrest) en gaat het enkel wat betreft die vorderingen tot het verkrijgen van loon, eindejaarspremies en vakantiegeld na of een misdrijf (bestaande in het niet betalen van loon, eindejaarspremies en vakantiegeld (op de kostenvergoedingen als verdoken loon)) voorhanden is en dus of toepassing kan worden gemaakt van artikel 26 van de Voorafgaande

Titel van het Wetboek van Strafvordering (betreffende de verjaring van een burgerlijke vordering voortvloeiende uit een misdrijf) (p. 16, punt 5.2.2.2 t.e.m. p. 19, derde laatste alinea, van het bestreden arrest) en besluit het dat de eiser niet aantoonde dat de ingeroepen feiten *betreffende de betaling van de kostenvergoedingen* onder de strafwet vallen (p. 19, voorlaatste alinea, van het bestreden arrest), dat het immers *niet* blijkt dat er sprake is van een verdoken loon, waarop er *ten onrechte geen eindejaarspremies of vakantiegeld zou zijn betaald*, noch dat er sprake is van een misdrijf in de zin van artikel 162 van het Sociaal Strafwetboek of (oud) artikel 42 van de loonbeschermingswet (p. 19, laatste alinea, van het bestreden arrest) en dat de vorderingen (tot het verkrijgen van loon, eindejaarspremies en vakantiegeld) door de eiser bijgevolg niet kunnen worden gesteld op basis van een misdrijf (p. 20, eerste alinea, van het bestreden arrest). Het arbeidshof geeft aldus enkel aan dat de eiser zijn vorderingen tot betaling van achterstallig loon, eindejaarspremies en vakantiegeld (op de forfaitaire kostenvergoedingen die vermomd loon zouden uitmaken) (dus m.b.t. de ingeroepen feiten betreffende de betaling van de kostenvergoedingen), niet kan stellen op basis van een misdrijf. Het arbeidshof gaat niet in op de vorderingen van de eiser tot het verkrijgen van een (aanvullende) opzeggingsvergoeding, een schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag en een schadevergoeding wegens het niet aanbieden van outplacement. Wat betreft die vorderingen van de eiser tot veroordeling van de verweerster tot betaling van een schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, een (aanvullende) opzeggingsvergoeding en een vergoeding wegens het niet aanbieden van outplacement, onderzoekt het arbeidshof aldus niet of zij gesteund zijn op feiten die van het bestaan van een misdrijf doen blijken en onderzoekt het niet de toepassing van de verjaring van een burgerlijke vordering uit een misdrijf bepaald in artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering.

Door de vorderingen van de eiser tot veroordeling van de verweerster tot betaling van een schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag, een (aanvullende) opzeggingsvergoeding en een vergoeding wegens het niet-aanbieden van outplacement door de verweerster verjaard te verklaren op grond van artikel 15 van de Arbeidsovereenkomstenwet (in zoverre zij op de arbeidsovereenkomst gesteund werden), zonder wat betreft die vorderingen, die tot een veroordeling strekken en die steunen op feiten die het bestaan van een misdrijf doen blijken, de toepassing te onderzoeken van de verjaring van een burgerlijke vordering uit een misdrijf bepaald in artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, schendt het arbeidshof (onder meer) dat artikel 26 en miskent het zijn plicht het recht toe te passen op de feiten.

2. Met betrekking tot het tweede onderdeel

In het tweede onderdeel van het middel wordt aangevoerd dat het arbeidshof minstens diende te onderzoeken of de niet (volledige) betaling van een schadevergoeding wegens

kennelijk onredelijk ontslag, van een (aanvullende) opzeggingsvergoeding en van een vergoeding wegens het niet-aanbieden van outplacement door de verweerster, als inbreuk op een algemeenbindendverklaarde collectieve arbeidsovereenkomst of als niet (volledige) betaling van loon *een misdrijf uitmaakt*, zodat het, door dat onderzoek niet te doen, tevens artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering schendt en zijn plicht het recht toe te passen op de feiten miskent.

OM DEZE REDENEN

Concludeert de eiser dat het uw Hof behage

- de bestreden beslissing te vernietigen,
- de zaak en de partijen te verwijzen naar een ander arbeidshof,
- uitspraak te doen over de kosten als naar recht.

Gent, 26 maart 2020

Voor de eiser,

Willy van Eeckhoutte,
advocaat bij het Hof van Cassatie.